

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Rynku Pracy

**ZAWODY DEFICYTOWE
I NADWYŻKOWE
W 2016 ROKU**

Warszawa, sierpień 2017 r.

Opracowanie:

Wydział Analiz i Statystyki (AM)

Przedruk w całości lub w części oraz wykorzystanie
danych statystycznych w druku dozwolone
wyłącznie z podaniem źródła.

MINISTERSTWO RODZINY, PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ
Departament Rynku Pracy

SPIS TREŚCI

Uwagi metodyczne	5
Wstęp	11
1. Analiza ogólnej sytuacji na rynku pracy	12
1.1. Bezrobotni i oferty pracy	12
1.2. Popyt na pracę	18
2. Ranking elementarnych grup zawodów	22
2.1. Ranking elementarnych grup zawodów deficytowych	22
2.2. Ranking elementarnych grup zawodów zrównoważonych	24
2.3. Ranking elementarnych zawodów nadwyżkowych	24
3. Analiza umiejętności/predyspozycji	25
4. Analiza rynku edukacyjnego	27
4.1. Analiza uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów ostatniego roku studiów wyższych	27
4.2. Analiza absolwentów szkół ponadgimnazjalnych oraz wyższych	30
Podsumowanie	40
Informacja sygnałna w 2016 r. w kraju i wg województw	45

Uwagi metodyczne

1. Zgodnie z zapisami Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz.U. z 2016 r., poz. 645 z późn. zm., art. 8, ust. 1 pkt 3 i art. 9, ust.1 pkt 9) opracowanie analiz dotyczących rynku pracy, w tym prowadzenie monitoringu zawodów jest jednym z zadań samorządu województwa oraz samorządu powiatu w zakresie polityki rynku pracy. Umożliwia pozyskanie istotnych informacji o strukturze bezrobocia czy potrzebach kadrowych pracodawców. Ponadto jego celem jest koordynacja szkoleń osób bezrobotnych oraz kształtowanie oferty edukacyjnej.
Niniejszy raport jest drugim z kolei (po raporcie za 2015 r.), jaki został stworzony w oparciu o zalecenia metodyczne przygotowane w ramach projektu, realizowanego ze środków EFS, „Opracowanie nowych zaleceń metodycznych prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych na lokalnym rynku pracy”.
2. Podstawowym źródłem informacji odnośnie bezrobotnych i ofert pracy według zawodów i specjalności wykorzystywanym w monitoringu na poziomie kraju są dane pochodzące z systemu informatycznego „Syriusz Std.” Z uwagi na fakt, że dane te stanowią zaledwie pewną część informacji na temat rynku pracy, w monitoringu wykorzystywane są również dodatkowe źródła danych, do których należą dane pochodzące z badania ofert pracy w Internecie oraz dane wtórne (wynikowe) czyli pochodzące z Systemu Informacji Oświatowej (SIO) MEN, dane z badań Głównego Urzędu Statystycznego (badanie popyt na pracę, sprawozdanie S-10 o szkołach wyższych, dane z BAEL). Jednocześnie z uwagi na fakt, że wykonawca projektu dotyczącego aktualizacji narzędzia do prognozy zatrudnienia będzie wyłoniony prawdopodobnie pod koniec 2017 r., raport nie zawiera rozdziału dotyczącego prognoz rynku pracy.
3. Zakres tematyczny monitoringu dotyczy zarówno zawodów i specjalności określonych w Klasyfikacji Zawodów i Specjalności dla potrzeb rynku pracy, jak i umiejętności posiadanych przez bezrobotnych oraz tych najbardziej pożądanym przez pracodawców, choć zauważyć należy, że w danych tych występują braki wynikające z niewpisywania informacji nt. umiejętności do systemów informatycznych. Niedoskonałości te występują mimo utworzenia słownika umiejętności w metodologii i jego późniejszej modyfikacji.
W monitoringu nie są analizowane uprawnienia, gdyż słownik zaproponowany w metodologii wzbudzał szereg kontrowersji oraz zastrzeżeń i zdecydowano, że nie jest możliwe stworzenie jednolitego katalogu uprawnień.
Należy dodać, że monitoring ma na celu identyfikację elementarnych grup zawodów deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych. Głównym powodem

rezygnacji na poziomie zawodów była wskazywanie tzw. pozostałych (...) jako deficytowe lub nadwyżkowe, co często wynikało z nieprecyzyjnego klasyfikowania bezrobotnych lub ofert pracy do zawodów.

4. Podstawowe pojęcia i definicje występujące w monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Zawody deficytowe to takie, na które istnieje na rynku pracy wyższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Na potrzeby opracowania rankingu zawodów deficytowych zdefiniowano je jako te, dla których liczba ofert pracy jest wyższa niż liczba bezrobotnych, odsetek długotrwale bezrobotnych nie przekracza wartości mediany, a odpływ bezrobotnych przewyższa napływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody zrównoważone to takie, na które na rynku pracy występuje zapotrzebowanie zbliżone do liczby bezrobotnych w danym zawodzie. Liczba ofert pracy jest zbliżona do liczby zarejestrowanych bezrobotnych, odsetek długotrwale bezrobotnych nie przekracza wartości mediany, a odpływ bezrobotnych przewyższa napływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawody nadwyżkowe to takie, na które istnieje na rynku pracy niższe zapotrzebowanie niż liczba bezrobotnych w danym zawodzie. Liczba ofert pracy jest niższa niż liczba bezrobotnych, długotrwale bezrobocie jest relatywnie wysokie, wyższe od mediany, a napływ bezrobotnych przewyższa odpływ w danym okresie sprawozdawczym.

Zawód – zgodnie z Klasyfikacją Zawodów i Specjalności definiowany jest jako przenoszący dochód zbiór zadań (zespół czynności) wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych stale lub z niewielkimi zmianami przez poszczególne osoby, wymagających odpowiednich kwalifikacji (wiedzy i umiejętności), zdobytych w wyniku kształcenia i praktyki. Zawód może dzielić się na specjalności.

Umiejętności określono jako zdolność wykonywania odpowiedniej klasy zadań w ramach zawodu.

Uprawnienia to dodatkowe kwalifikacje zawodowe zdobyte w drodze procesu certyfikacji, dodatkowych szkoleń, egzaminów lub często także po udowodnieniu przebycia wymaganej praktyki.

Kwalifikacje to układ wiedzy, umiejętności i uprawnień przydatnych do realizacji składowych zadań zawodowych.

Oferta pracy to zgłoszenie przez pracodawcę do powiatowego urzędu pracy lub umieszczenie w internetowych serwisach rekrutacyjnych wolnego miejsca zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej w określonym zawodzie lub specjalności w celu znalezienia odpowiedniego pracownika. Pierwotnie autorzy

metodologii zamierzali wykorzystać również oferty z Biuletynu Informacji Publicznej (BIP), ale w procesie wdrożenia wskazano na bardzo dużą pracochłonność tego rozwiązania w sytuacji, gdy nie udało się stworzyć Centralnej Bazy Ofert Pracy Sektora Publicznego. Do liczby ofert pracy włączono natomiast oferty pracy z OHP i EURES.

Odsetek ofert subsydiowanych – jest to udział ofert subsydiowanych w danej grupie zawodów do wszystkich ofert w tej grupie zawodów. Oferty subsydiowane to oferty zatrudnienia i innej pracy zarobkowej (np. prace, interwencyjne, doposażenia stanowiska pracy itd.) oraz miejsca aktywizacji zawodowej.

Odsetek miejsc aktywizacji zawodowej – jest to udział miejsc aktywizacji zawodowej (czyli stażu, przygotowania zawodowego dorosłych i prac społecznie użytecznych) w danej grupie zawodów do liczby wszystkich miejsc pracy.

Długotrwale bezrobotny – pozostający bez pracy powyżej 12-tu miesięcy od dnia zarejestrowania się.

Bezrobotny absolwent – bezrobotny do upływu 12-tu miesięcy od dnia określonego w dyplomie, świadectwie lub innym dokumencie potwierdzającym ukończenie szkoły lub zaświadczeniu o ukończeniu kursu.

Wskaźniki wykorzystane do określenia grup deficytowych, zrównoważonych i nadwyżkowych na rynku pracy i ich sposób interpretacji

Wskaźnik struktury sumy bezrobotnych i ofert pracy

Liczony jako iloraz sumy przeciętnej liczby bezrobotnych i ofert pracy w danej elementarnej grupie zawodów do sumy przeciętnej liczby bezrobotnych i ofert pracy ogółem w danym okresie sprawozdawczym:

$$WSK_t^k = \frac{\bar{B}_t^k + \bar{O}_t^k}{\bar{B}_t + \bar{O}_t}$$

gdzie: $\bar{B}_t^k = \frac{\sum_{m=1}^n B_m^k}{n}$; oraz: $\bar{O}_t^k = O_{t-1}^k + \frac{NO_t^k}{n}$

\bar{B}_t^k – średniomiesięczna liczba bezrobotnych¹ w grupie zawodów k w okresie t;

\bar{O}_t^k – średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy² w grupie zawodów k w okresie t;

B_m^k – liczba zarejestrowanych bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec miesiąca m;

O_t^k – liczba ofert pracy w grupie zawodów k na koniec okresu t;

NO_t^k – napływ ofert pracy w grupie zawodów k w okresie t;

n – liczba miesięcy (m) w okresie t.

¹ Wartości odnoszą się do stanów w końcu okresu sprawozdawczego.

² Wartości odnoszą się do sumy stanu z końca okresu poprzedniego i napływu w danym okresie.

Analizie zawodów deficytowych i nadwyżkowych poddawane będą te grupy elementarne, dla których **wartość wskaźnika struktury sumy bezrobotnych i ofert pracy jest wyższa niż decyl pierwszy**, tj.:

$$WSK_t^k > D_1$$

Warunek ten pozwala na wyłączenie z analizy elementarnych grup zawodów nieistotnych z punktu widzenia analizowanego rynku pracy (tzn. takich grup zawodów, dla których liczba bezrobotnych i ofert pracy była relatywnie niska).

Wskaźnik dostępności ofert pracy

Informuje o dostępności ofert pracy dla bezrobotnych w danej elementarnej grupie zawodów. Im wyższa wartość wskaźnika, tym dostępność jest niższa. Wartość wskaźnika można interpretować jako przeciętną liczbę bezrobotnych przypadających na 1 ofertę pracy.

$$B/O_t^k = \frac{\bar{B}_t^k}{\bar{O}_t^k}$$

\bar{B}_t^k – średniomiesięczna liczba bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t ;
 \bar{O}_t^k – średniomiesięczna liczba dostępnych ofert pracy w grupie zawodów w okresie t

Wskaźnik długotrwałego bezrobocia

Informuje o wysokości odsetka bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k jaką stanowią długotrwanie bezrobotni. Im większa wartość wskaźnika tym więcej osób jest długotrwanie bezrobotnych w danej grupie zawodów.

$$WDB_t^k = \frac{DB_t^k}{B_t^k} * 100$$

B_t^k – liczba zarejestrowanych bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec miesiąca;

DB_t^k – liczba długotrwanie bezrobotnych w grupie zawodów k na koniec okresu t .

Wskaźnik płynności bezrobotnych

Wartość miernika wskazuje na kierunek i natężenie ruchu bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów k .

$$WPB_t^k = \frac{OB_t^k}{NB_t^k}$$

OB_t^k – odpływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t ;

NB_t^k – napływ bezrobotnych w grupie zawodów k w okresie t .

5. Identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Zawody deficytowe charakteryzują się większą liczbą dostępnych ofert pracy niż średni stan bezrobotnych w analizowanym okresie, odsetek długotrwanie bezrobotnych nie przekracza mediany (Me), a odpływ bezrobotnych przewyższa

napływ; **zawody maksymalnie deficytowe** wyróżniają się brakiem bezrobotnych w danym okresie sprawozdawczym, tj. wskaźnik dostępności oferty pracy wynosi zero. Ponadto, muszą być spełnione pozostałe dwa warunki konieczne (tak jak w przypadku grup zawodów deficytowych).

Zawody zrównoważone odznaczają się zbliżoną liczbą bezrobotnych i dostępnych ofert pracy w analizowanym okresie.

Zawody nadwyżkowe odznaczają się przewagą liczebną bezrobotnych nad dostępnymi ofertami pracy, bezrobociem długotrwałym powyżej mediany i niskim odpływem bezrobotnych, natomiast **zawody maksymalnie nadwyżkowe** to takie, dla których w danym okresie sprawozdawczym nie występują żadne oferty pracy, tj. wskaźnik dostępności oferty pracy nie przyjmuje żadnych wartości (dzielenie przez zero). Ponadto, muszą być spełnione pozostałe dwa warunki konieczne (tak jak w przypadku grup zawodów nadwyżkowych).

Tabela 1. Identyfikacja zawodów deficytowych i nadwyżkowych

Grupy zawodów	Wskaźnik dostępności oferty pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych
maksymalnie deficytowe	$B/O_t^k = 0$	$WDB_t^k \leq Me$ lub <i>brak wartości</i>	$WPB_t^k \geq 1$ lub <i>brak wartości</i>
deficytowe	$B/O_t^k < 0,9$	$WDB_t^k \leq Me$ lub <i>brak wartości</i>	$WPB_t^k \geq 1$ lub <i>brak wartości</i>
Grupy zawodów	Wskaźnik dostępności oferty pracy	Wskaźnik długotrwałego bezrobocia	Wskaźnik płynności bezrobotnych
zrównoważone	$0,9 \leq B/O_t^k \leq 1,1$	$WDB_t^k \leq Me$ lub <i>brak wartości</i>	$WPB_t^k \geq 1$ lub <i>brak wartości</i>
nadwyżkowe	$B/O_t^k > 1,1$	$WDB_t^k > Me$	$WPB_t^k < 1$
maksymalnie nadwyżkowe	$B/O_t^k = \text{brak wartości}$	$WDB_t^k > Me$	$WPB_t^k < 1$

- Obok części opisowej raport zawiera również załącznik tabelaryczny podzielony na 2 części, pierwsza część dotyczy rynku pracy i zawiera informację sygnałną w kraju i województwach oraz tabele prezentujące wartości mierników stosowanych w monitoringu w układzie wielkich grup zawodów oraz elementarnych grup zawodów, druga część dotyczy rynku edukacyjnego i zawiera tabele prezentujące liczbę absolwentów szkół ponadgimnazjalnych wg ostatnio ukończonej szkoły oraz wg elementarnych grup zawodów oraz liczbę absolwentów szkół wyższych wg ostatnio ukończonej szkoły wyższej oraz wg kierunku kształcenia.

7. Wszystkie informacje sygnałne oraz raporty i metodologię znaleźć można na stronie <http://mz.praca.gov.pl/>
8. Równocześnie urzędy pracy w 2016 r. realizowały badanie pt. Barometr zawodów. Jest to badanie komplementarne w stosunku do monitoringu zawodów. Przede wszystkim jest to badanie jakościowe, w którym oceny czy dana grupa zawodów będzie deficytowa, zrównoważona czy nadwyżkowa dokonują paneliści. Podkreślenia wymaga, że w barometrze stworzono własną, na potrzeby badania klasyfikację zawodów. Zatem grupy zawodów mogą różnić się od przedstawionych w monitoringu z uwagi na wykorzystanie różnych klasyfikacji, ale również zastosowanie innych metod definiowania grup deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych.

Wstęp

Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych jest procesem systematycznego obserwowania zjawisk zachodzących na rynku pracy dotyczących kształtowania się popytu na pracę i podaży zasobów pracy w przekroju terytorialno-zawodowym oraz formułowania na tej podstawie ocen, wniosków oraz prognoz niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania systemów: szkolenia bezrobotnych oraz kształcenia zawodowego.

Z uwagi na to, że prowadzony do 2014 r. monitoring stanowił jedynie diagnozę sytuacji obecnej i nie zawierał znamion prognozowania, została opracowana nowa metodologia prowadzenia monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych, przekazana do stosowania urzędowi pracy w 2015 r. Zakłada ona m.in. poszerzenie danych o wolnych miejscach pracy o oferty internetowe oraz cykliczne prowadzenie badań kwestionariuszowych w przedsiębiorstwach.

Podstawowym poziomem dezagregacji przyjętym do porównań jest grupa elementarna (kod 4-cyfrowy). Zmiana wskaźników pozwalających na wnioskowanie o deficycie lub nadwyżce w nowej metodologii powoduje, że brak jest możliwości porównania z wynikami monitoringu prowadzonego do końca 2014 r. Ponadto dane dotyczące bezrobotnych pozyskiwane do monitoringu pochodzą z danych wpisywanych do systemów informatycznych, a zatem różnią się od wynikających z zał. 3 do MPiPS-01 z uwagi choćby na dokonywane korekty danych w systemach.

1. Analiza ogólnej sytuacji na rynku pracy

1.1. Bezrobotni i oferty pracy

W latach 2003–2008 z roku na rok obserwowano stałą tendencję spadku bezrobocia rejestrowanego. W końcu 2009 r. po raz pierwszy od kilku lat bezrobocie zwiększyło się do 1 892,7 tys. osób, czyli wzrost poziomu bezrobocia w skali roku wyniósł 418,9 tys. osób, tj. 28,4%. Stopa bezrobocia wyniosła 12,1%, tj. wzrosła o 2,6 p.p. W kolejnych latach miał miejsce systematyczny wzrost zarówno liczby, jak i stopy bezrobocia rejestrowanego, choć dynamika wzrostu była coraz niższa. W końcu 2013 r. wzrost bezrobocia wyniósł 1,0%, tj. liczba bezrobotnych zwiększyła się o 21,1 tys. osób do 2 157,9 tys., a wskaźnik bezrobocia wyniósł 13,4%. Od tego czasu utrzymuje się trend spadkowy poziomu bezrobocia w Polsce.

W końcu 2014 r. liczba bezrobotnych obniżyła się do 1 825,2 tys. osób, na koniec 2015 r. w rejestrach urzędów pracy odnotowano 1 563,3 tys. osób, a w końcu 2016 r. liczba bezrobotnych spadła do poziomu 1 335,2 tys. osób, czyli w skali roku odnotowano spadek bezrobocia o 228,2 tys. osób, tj. o 14,6%.

Z kolei wskaźnik bezrobocia w końcu 2016 r. **wyniósł 8,3%** i obniżył się o 1,4 punktu procentowego, z poziomu 9,7% w końcu 2015 r.

Biorąc pod uwagę przekrój wojewódzki w końcu 2016 r. w porównaniu do końca 2015 r. **we wszystkich województwach obniżył się poziom bezrobocia, jak również spadło jego natężenie.** Spadek liczby bezrobotnych kształtował się w przedziale od 8,1% w kujawsko-pomorskim do 19,3% w małopolskim, zaś spadek stopy bezrobocia zamykał się w przedziale od 1,1 punktu procentowego w województwie kujawsko-pomorskim, mazowieckim, opolskim, i wielkopolskim do 2,1 punktu procentowego w województwie zachodniopomorskim.

Wg stanu w końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było 1 146,7 tys. bezrobotnych posiadających zawód. Biorąc pod uwagę wielkie grupy zawodów największy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych mieli bezrobotni posiadający zawód w grupy wielkiej robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (293,7 tys. osób, tj. 25,6%), a następnie bezrobotni z grupy pracownicy usług i sprzedawcy (22,8% tj. 261,3 tys. osób). Były to również grupy wielkie o największym napływie i odpływie bezrobotnych w 2016 r. Należy jednocześnie podkreślić, że w obydwu grupach odpływ przewyższał napływ bezrobotnych, co w efekcie spowodowało spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w porównaniu do poprzedniego roku.

Marginalne znaczenie w strukturze grup wielkich posiadała grupa siły zbrojne (w końcu roku zarejestrowanych było 0,8 tys. osób z tej grupy).

Tabela 2. Bezrobotni oraz oferty pracy w 2016 r. wg wielkich grup zawodów

Wielkie grupy zawodów	Bezrobotni ogółem			Napływ ofert pracy w okresie		Odsetek (%)	
	napływ w okresie	odpływ w okresie	stan na koniec okresu	CBOP*	Internet	ofert subsydiowanych w CBOP*	miejsc aktywizacji zawodowej
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	18 695	19 648	12 420	9 157	33 910	10,9	2,1
Specjaliści	266 768	289 504	128 925	86 231	172 703	31,9	18,9
Technicy i inny średni personel	262 835	292 472	156 681	135 953	80 896	32,1	20,0
Pracownicy biurowi	103 545	114 649	62 427	223 181	38 375	37,0	26,0
Pracownicy usług i sprzedawcy	385 959	426 731	261 298	345 407	57 808	42,1	24,0
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	29 977	34 690	25 914	17 190	309	21,3	13,8
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	437 877	502 397	293 689	339 920	28 152	15,1	5,9
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	109 904	124 649	72 279	199 914	27 426	10,9	2,6
Pracownicy wykonujący prace proste	184 974	210 152	132 201	336 480	26 902	16,4	8,5
Siły zbrojne	1 832	2 027	826	1	0	0,0	0,00
Razem	1 802 366	2 016 919	1 146 660	1 693 434	466 481	25,5	14,2

* CBOP=PUP+EURES+OHP

Porównując strukturę ofert pracy występujących w Centralnej Bazie Ofert Pracy (CBOP) zawierającej oferty z PUP, EURES i OHP, do ofert internetowych widać, że o ile w strukturze ofert z CBOP największy udział stanowiły oferty z grupy wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy (345,4 tys. tj. 20,4% ogółu ofert), z grupy wielkiej robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (339,9 tys., tj. 20,1%) oraz z grupy wielkiej pracownicy wykonujący prace proste (336,5 tys., tj. 19,9%), o tyle w strukturze ofert internetowych zdecydowanie na pierwszym miejscu uplasowała się grupa wielka specjaliści (172,7 tys. czyli 37,0% ogółu ofert internetowych). Kolejną, istotną grupą zawodów, częściej szukającą pracy za pomocą internetu była grupa wielka technicy i inny średni personel (80,9 tys., tj. 17,3% ogółu ofert internetowych).

Wśród ofert pracy w CBOP odsetek ofert subsydiowanych oscylował od 10,9% grupie wielkiej przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy do 42,1% w grupie wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy, co prezentuje tabl. 2.

Natomiast odsetek miejsc aktywizacji zawodowej zamykał się w przedziale od 2,1% w grupie wielkiej przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy do 26,0% w grupie wielkiej pracownicy biurowi. Wysoki odsetek miejsc aktywizacji zawodowej wystąpił również w grupie wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy (24,0%).

Elementarne grupy zawodów, w których w końcu 2016 roku odnotowano największą liczbę bezrobotnych prezentuje tabela 3.

Tabela 3. Grupy elementarne zawodów o największej liczbie bezrobotnych

stan w końcu okresu sprawozdawczego

Kod zawodu	Elementarne grupy zawodów	Liczba bezrobotnych
5223	Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci)	128 641
5120	Kucharze	33 732
5153	Gospodarze budynków	29 806
7222	Ślusarze i pokrewni	28 957
9313	Robotnicy wykonujący prace proste w budownictwie ogólnym	27 003
7231	Mechanicy pojazdów samochodowych	26 082
7112	Murarze i pokrewni	25 559
3314	Średni personel do spraw statystyki i dziedzin pokrewnych	24 604
9112	Pomoce i sprzątaczkę biurowe, hotelowe i pokrewnie	24 369
9329	Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani	24 153
4110	Pracownicy obsługi biurowej	22 854
7512	Piekarze, cukiernicy i pokrewni	20 620
7531	Krawcy, kuśnierze, kapelusznicy i pokrewni	20 376
5141	Fryzjerzy	18 799
3115	Technicy mechanicy	17 720

Łącznie w ww. 15 grupach elementarnych zarejestrowanych było 473,3 tys. bezrobotnych, co stanowiło 41,3% ogólnej liczby bezrobotnych posiadających zawód. Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2016 r. posiadało zawody z grupy elementarnej Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), w której w końcu 2016 r. zarejestrowanych było 128,6 tys. osób czyli prawie połowa bezrobotnych z grupy wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy. Grupa sprzedawcy sklepowi (ekspedienci) była także grupą o zdecydowanie największym napływie bezrobotnych w 2016 r., który wyniósł 180,8 tys. osób i był ponad 3,5-krotnie wyższy niż w kolejnej grupie elementarnej pod względem wysokości napływu, czyli kucharzy (50,8 tys.). Na trzecim miejscu znalazła się grupa elementarna mechanicy pojazdów samochodowych (napływ 48,8 tys. osób). Należy zauważyć, że spośród 15 grup elementarnych o największym napływie bezrobotnych i odpływie bezrobotnych w 2016 roku 14 z nich znalazło się w 15-ce grup elementarnych o największej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych.

Jeśli chodzi o grupy elementarne o największym wskaźniku długotrwałego bezrobocia w końcu 2016 roku, to wskaźnik na poziomie 100% odnotowano w 2 grupach: Kierownicy w instytucjach opieki nad osobami starszym oraz w grupie elementarnej Osoby do towarzystwa, co oznacza, że wszystkie osoby zarejestrowane w tych grupach były długotrwanie bezrobotne (po 1 osobie w każdej z grup). Natomiast najniższy wskaźnik długotrwałego bezrobocia odnotowano w grupie elementarnej Lekarze bez specjalizacji, w trakcie specjalizacji lub ze specjalizacją I stopnia i wyniósł on 6,3%. W 3 grupach elementarnych nie odnotowano w ogóle długotrwanie bezrobotnych tj.: Zawodowi działacze organizacji członkowskich; Lekarze weterynarii specjaliści; Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przeróbki ropy naftowej i gazu.

Z kolei grupą elementarną o największym wskaźniku płynności (stosunku odpływu do napływu) w 2016 r. była grupa Pracownicy z zakresu działalności religijnej, w której omawiany wskaźnik osiągnął poziom 2,3 co oznacza, że odpływ bezrobotnych w tej grupie 2-krotnie przewyższał napływ (16 osób wobec 7).

W celu określenia, którzy bezrobotni rejestrują się w urzędach pracy w relacji do deklaracji w BAEL porównano strukturę bezrobotnych poprzednio pracujących, zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy (PUP) ze strukturą zarejestrowanych bezrobotnych poprzednio pracujących wg Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL). Podobnie, jak w roku 2015, liczba poprzednio pracujących w ujęciu BAEL jest 2-krotnie niższa niż bezrobotnych w PUP, natomiast odmienna jest struktura bezrobotnych w tych badaniach. O ile w ujęciu pup największym udziałem bezrobotnych poprzednio pracujących charakteryzowała się grupa wielka pracownicy usług i sprzedawcy (27,52%), o tyle udział tej grupy w strukturze zarejestrowanych bezrobotnych wg BAEL był 2-krotnie niższy (11,13%). Z kolei grupa wielka technicy i inny średni personel charakteryzowała się jednym z największych udziałów wg BAEL (22,32%), a udział tej grupy w strukturze wg pup był niewielki (6,19%).

Biorąc pod uwagę wskaźnik zróżnicowania struktury bezrobotnych poprzednio pracujących, w 4 wielkich grupach zawodów tj. pracownicy biurowi; pracownicy usług i sprzedawcy, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń oraz pracownicy wykonujący prace proste wskaźnik ten kształtował się powyżej 1, co oznacza, że były to grupy, w których bezrobotni w większości szukali pracy za pośrednictwem urzędów pracy, choć zupełnie odmiennie wynikało z deklaracji respondentów w BAEL.

Tabela 4. Bezrobotni poprzednio pracujący wg wielkich grup zawodów w 2016 r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni poprzednio pracujący zarejestrowani w PUP*		Bezrobotni poprzednio pracujący wg BAEL**		Wskaźnik zróżnicowania (PUP vs BAEL)
	w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	w %	
Ogółem	1 154 104	100,00	469 250	100,00	x
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	20 232	1,75	x	x	x
Specjaliści	56 580	4,90	68 500	14,60	0,34
Technicy i inny średni personel	71 481	6,19	104 750	22,32	0,28
Pracownicy biurowi	96 407	8,35	7 250	1,55	5,41
Pracownicy usług i sprzedawcy	317 573	27,52	52 250	11,13	2,47
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	16 824	1,46	9 250	1,97	0,74
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	247 229	21,42	138 000	29,41	0,73
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	93 961	8,14	16 250	3,46	2,35
Pracownicy wykonujący prace proste	232 433	20,14	50 000	10,66	1,89
Siły zbrojne	1 385	0,12	23 000	4,90	0,02

* Średnia arytmetyczna ze stanów na koniec miesięcy

** Średnia arytmetyczna z kwartałów

W monitoringu podjęta została również próba porównania struktury ofert pracy pochodzących z centralnej bazy ofert pracy oraz ofert internetowych z Zielonej Linii.

W 2016 r. w CBOP (obejmującej oferty zgłoszone do PUP, oferty OHP oraz oferty EURES) zostało zgłoszonych 1 693,4 tys. ofert wobec 466,5 tys. ofert zgłoszonych na portalach internetowych. Zatem oferty internetowe stanowiły 22% ogólnej liczby ofert w 2016 r. (rok wcześniej 18%).

Jeśli chodzi o strukturę ofert pracy (patrz tabl. 5) w 2016 r. była ona zbliżona jak w roku poprzednim. Najwięcej ofert pracy w CBOP zostało zgłoszonych dla zawodów z grupy wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy – 345,3 tys. ofert (1/5 ogółu ofert zgłoszonych w CBOP), natomiast w internecie – ponad 1/3 ofert dotyczyła zawodów z grupy wielkiej specjaliści (172,7 tys. ofert, tj. 37% ogółu ofert w internecie). W zawodach z takich grup wielkich, jak: przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy; specjaliści oraz technicy i inny średni personel wskaźnik zróżnicowania struktury ofert pracy ukształtował się poniżej 1, co oznacza, że dla zawodów z ww. grup pracodawcy znacznie częściej oferują pracę za pośrednictwem portali internetowych.

Tabela 5. Oferty pracy wg wielkich grup zawodów w 2016 r.

Wyszczególnienie	Oferty pracy zgłoszone w CBOP*		Ofert pracy zgłoszone w Internecie		Razem oferty	wskaźnik zróżnicowania (CBOP vs Internet)
	w liczbach bezwzględnych	w %	w liczbach bezwzględnych	w %		
Ogółem	1 693 434	100,00	466 481	100,00	2 159 099	x
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	9 157	0,54	33 910	7,27	43 067	0,07
Specjaliści	86 231	5,09	172 703	37,02	258 934	0,14
Technicy i inny średni personel	135 953	8,03	80 896	17,34	216 849	0,46
Pracownicy biurowi	223 181	13,17	38 375	8,23	261 556	1,60
Pracownicy usług i sprzedawcy	345 407	20,40	57 808	12,39	403 215	1,65
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	17 190	1,02	309	0,07	17 499	15,32
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	339 920	20,07	28 152	6,03	368 072	3,33
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	199 914	11,81	27 426	5,88	227 340	2,01
Pracownicy wykonujący prace proste	336 480	19,87	26 902	5,77	363 382	3,45
Siły zbrojne	1	0,00	0	0,00	1	x

* CBOP=PUP+EURES+OHP

W pozostałych grupach wielkich omawiany wskaźnik ukształtował się na poziomie powyżej 1 i oscylował w przedziale od 1,60 (w grupie wielkiej pracownicy biurowi) do 15,32 (w grupie wielkiej rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy). Wskazuje on, że dla zawodów z tych grup oferty są zgłaszane przede wszystkim w PUP-ach.

Biorąc pod uwagę strukturę ofert pracy w poszczególnych grupach wg źródeł, w jakich są zamieszczone (patrz. tabl. 6) można zauważyć, że oferty internetowe stanowiły 3/4 ofert pracy dla grupy wielkiej przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, prawie 7 na 10 ofert dla specjalistów, 4 na 10 ofert dla techników i co 7 ofertę dla pracowników biurowych, pracowników usług i sprzedawców oraz co 8 dla operatorów i monterów maszyn i urządzeń. W przypadku pozostałych grup wielkich 92% i więcej ofert było zgłoszonych do PUP. W przypadku sił zbrojnych 100% ofert (1 oferta) było zgłoszonych do pup.

Tabela 6. Struktura ofert pracy wg wielkich grup zawodów w 2016 r.

Wyszczególnienie	CBOP*	Internet	Razem oferty
Ogółem	78,40	21,60	100%
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	21,26	78,74	100%
Specjaliści	33,30	66,70	100%
Technicy i inny średni personel	62,69	37,31	100%
Pracownicy biurowi	85,33	14,67	100%
Pracownicy usług i sprzedawcy	85,66	14,34	100%
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	98,23	1,77	100%
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	92,35	7,65	100%
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	87,94	12,06	100%
Pracownicy wykonujący prace proste	92,60	7,40	100%
Siły zbrojne	100,00	0,00	100%

* CBOP=PUP+EURES+OHP

1.2. Popyt na pracę

Źródło danych w niniejszym podrozdziale stanowi prowadzone przez Główny Urząd Statystyczny badanie popytu na pracę.

Od 2007 r. badaniem objęto podmioty gospodarki narodowej o liczbie zatrudnionych 1 lub więcej osób i jest ono realizowane metodą reprezentacyjną, z kwartalną częstotliwością. Podstawowe informacje, jakie otrzymuje się z badania popytu na pracę, to popyt zrealizowany i niezrealizowany, czyli pracujący i wolne miejsca pracy według grup zawodów oraz dane na temat liczby nowo utworzonych oraz zlikwidowanych miejsc pracy w okresie sprawozdawczym według cech charakteryzujących zakłady pracy, tj. rozmieszczenie przestrzenne, sektory własnościowe, rodzaje działalności oraz wielkość jednostek.

Tabela 7. Pracujący oraz wolne miejsca pracy w 2016 r.

przeciętna w roku

Województwa	Liczba pracujących (w tys.)	Wolne miejsca pracy (w tys.)	Wskaźnik wolnych miejsc pracy (odsetek niewykorzystanych wolnych miejsc pracy)
Dolnośląskie	965,16	8,4	0,87
Kujawsko-pomorskie	521,78	3,0	0,58
Lubelskie	468,79	2,2	0,46
Lubuskie	263,41	2,1	0,78
Łódzkie	727,60	5,9	0,80
Małopolskie	989,89	7,6	0,76
Mazowieckie	2 424,64	20,4	0,84
Opolskie	241,17	2,0	0,81
Podkarpackie	507,14	2,4	0,49
Podlaskie	250,61	1,2	0,47
Pomorskie	671,46	4,8	0,71
Śląskie	1 428,32	10,7	0,74
Świętokrzyskie	284,46	1,5	0,52
Warmińsko-mazurskie	315,47	2,1	0,68
Wielkopolskie	1 265,29	9,9	0,78
Zachodniopomorskie	414,85	5,1	1,22
Ogółem	11 740,04	89,3	0,76

W 2016 r. przeciętnie w roku pracowało 11 740,0 tys. osób, czyli o ponad 100 tys. (0,9%) więcej niż rok wcześniej. Największy udział w ogólnej liczbie pracujących miały (podobnie, jak w poprzednich latach) województwa: mazowieckie, o przeciętnej liczbie pracujących 2 424,6 tys. osób (20,7% ogółu pracujących), śląskie, 1 428,3 tys. pracujących (12,2% ogółu pracujących) oraz wielkopolskie 1 265,3 tys. osób (10,8% ogółu pracujących). Województwo mazowieckie było również województwem o zdecydowanie największej liczbie wolnych miejsc pracy w 2016 r. – 20,4 tys., czyli 22,8% ogółu wolnych miejsc pracy.

Jeśli chodzi o wskaźnik wolnych miejsc pracy, czyli stosunek wolnych miejsc pracy (ofert pracy) do ogółu zagospodarowanych i niezagospodarowanych miejsc pracy, w 2016 r. oscylował on w przedziale od 0,46% w województwie lubelskim do 1,22% w województwie zachodniopomorskim, przy średnim dla kraju na poziomie 0,76%. Oznacza to, że wskaźnik ten pozostawał niższy niż 1% w 15 województwach oraz w 8 grupach wielkich. Warto dodać, że w porównaniu do 2015 r. wskaźnik niewykorzystanych wolnych miejsc pracy zwiększył się z poziomu 0,61%.

Tabela 8. Wskaźnik wolnych miejsc pracy według wielkich grup zawodów w 2016 r.

Wyszczególnienie	Stan na koniec kwartału					przeciętna w roku
	I	II	III	IV		
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	0,28	0,27	0,35	0,33	0,31	
Specjaliści	0,60	0,63	0,68	0,63	0,64	
Technicy i inny średni personel	0,61	0,62	0,66	0,64	0,63	
Pracownicy biurowi	0,75	0,82	0,59	0,50	0,67	
Pracownicy usług i sprzedawcy	0,68	0,84	0,80	0,65	0,74	
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,70	0,83	0,61	0,27	0,61	
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1,28	1,24	1,36	0,97	1,21	
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	1,02	1,03	1,01	0,79	0,96	
Pracownicy wykonujący prace proste	0,64	0,65	0,77	0,62	0,67	
Ogółem	0,76	0,80	0,81	0,66	0,76	

Wskaźnik wolnych miejsc pracy powyżej 1% wystąpił jedynie w grupie wielkiej robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (przeciętnie w roku 1,21).

Wykres 1. Wskaźnik niewykorzystania wolnych miejsc pracy według województw w 2016 r. w %

W 2016 r. przeciętna liczba wolnych miejsc pracy wynosiła 89,3 tys. wobec 71,6 tys. w 2015 r., 56,3 tys. w 2014 r. i 43,4 tys. w 2013 r., co oznacza, że z roku na rok rośnie. Przeciętnie w roku najwięcej miejsc pracy było w grupie wielkiej robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (21,6 tys., tj. 24,2% ogółu wolnych miejsc pracy) oraz w grupie wielkiej specjalisci (16,0 tys., tj. 17,9% ogółu). Jednocześnie grupa wielka specjalisci była w 2016 r. (podobnie jak rok wcześniej) grupą charakteryzującą się największą liczbą nowo utworzonych miejsc pracy – przeciętnie w roku 5,1 tys., czyli prawie 1/4 ogółu nowoutworzonych miejsc pracy (22,1 tys.), tym samym udział procentowy nowoutworzonych miejsc pracy w przeciętnej w roku liczbie wolnych miejsc pracy był w tej grupie jednym z najwyższych i wyniósł 32% (przy średniej dla kraju 25%). Najwyższy udział nowoutworzonych miejsc pracy w wolnych miejscach pracy odnotowano w grupie wielkiej przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (35%).

Tabela 9. Wolne oraz wolne nowoutworzone miejsca pracy według wielkich grup zawodów w 2016 r. (przeciętna w roku)

Wyszczególnienie	Wolne miejsca pracy (w tys.)	Wolne nowo utworzone miejsca pracy	
		w tys.	udział (w %) w wolnych miejscach pracy*
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	3,0	1,0	35,03
Specjaliści	16,0	5,1	32,00
Technicy i inny średni personel	6,6	1,9	28,67
Pracownicy biurowi	10,3	2,7	26,09
Pracownicy usług i sprzedawcy	11,8	3,1	26,34
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,2	0,0	14,79
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	21,6	4,1	18,90
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	13,5	2,5	18,47
Pracownicy wykonujący prace proste	6,3	1,6	25,31
Ogółem	89,3	22,1	24,71

* Udział procentowy był liczony z liczb z 4 miejscami po przecinku.

W całym 2016 r. utworzono 618,8 tys. miejsc pracy wobec 595,8 tys. w 2015 r. i 614,8 tys. w 2013 r.

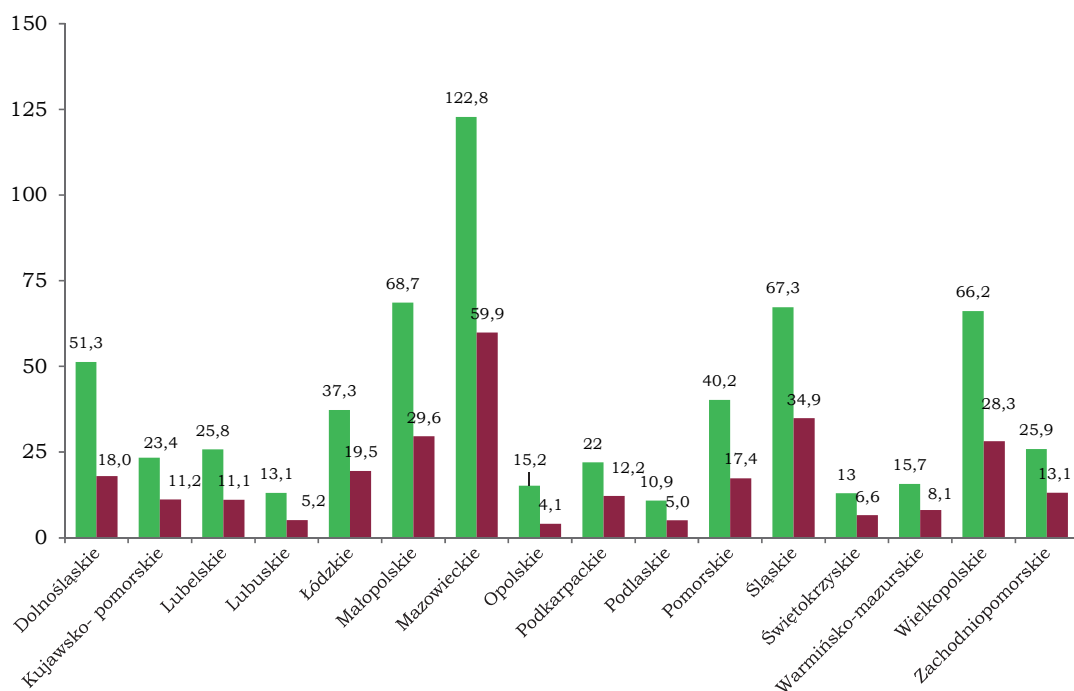
Biorąc pod uwagę przekrój wojewódzki zdecydowanie najwięcej w 2016 r. było wolnych, nowo utworzonych miejsc pracy w województwie mazowieckim (122,8 tys., czyli 19,8% ogółu nowo utworzonych miejsc pracy). Jednocześnie w województwie mazowieckim najwięcej zostało zlikwidowanych miejsc pracy (59,9 tys., czyli 21,1% ogółu zlikwidowanych miejsc pracy). W efekcie płynność miejsc pracy w mazowieckim (czyli różnica pomiędzy nowo utworzonymi, a zlikwidowanymi miejscami pracy) wyniosła 62,9 tys., co uplasowało województwo zdecydowanie na pierwszej pozycji pod względem wskaźnika płynności miejsc pracy. Niemniej jednak

we wszystkich województwach liczba nowo utworzonych miejsc pracy przeważała nad zlikwidowanymi. W całym 2016 r. zlikwidowano 284,2 tys. miejsc pracy wobec 317,6 tys. miejsc pracy w 2015 r., 319,9 tys. w 2014 r. i 347,1 tys. w 2013 r. Zatem w ostatnim okresie liczba likwidowanych miejsc pracy wyraźnie zmalała, a równocześnie wzrosła liczba nowoutworzonych miejsc pracy, co w efekcie spowodowało wzrost płynności miejsc pracy.

Tabela 10. Nowoutworzone i zlikwidowane miejsca pracy (w tys.) według województw w 2016 r.

Województwo	Nowo utworzone miejsca pracy (1)	Zlikwidowane miejsca pracy (2)	Płynność miejsc pracy (1)-(2)
Dolnośląskie	51,3	18,0	33,3
Kujawsko-pomorskie	23,4	11,2	12,2
Lubelskie	25,8	11,1	14,7
Lubuskie	13,1	5,2	7,9
Łódzkie	37,3	19,5	17,8
Małopolskie	68,7	29,6	39,1
Mazowieckie	122,8	59,9	62,9
Opolskie	15,2	4,1	11,1
Podkarpackie	22,0	12,2	9,8
Podlaskie	10,9	5,0	5,9
Pomorskie	40,2	17,4	22,8
Śląskie	67,3	34,9	32,4
Świętokrzyskie	13,0	6,6	6,4
Warmińsko-mazurskie	15,7	8,1	7,6
Wielkopolskie	66,2	28,3	37,9
Zachodniopomorskie	25,9	13,1	12,8
Ogółem	618,8	284,2	334,6

Wykres 2. Nowoutworzone oraz zlikwidowane miejsca pracy (w tys.) w 2016 r. według województw

2. Ranking elementarnych grup zawodów

W 2016 r. na poziomie kraju żadna grupa elementarna nie spełniła warunków, aby zostać zaliczoną do grupy maksymalnie deficytowej ani maksymalnie nadwyżkowej. Zostały wyodrębnione 24 grupy elementarne deficytowe, 8 grup elementarnych zrównoważonych oraz 3 grupy elementarne nadwyżkowe. Zarówno grupy elementarne deficytowe, jak i zrównoważone zostały uszeregowane wg rosnącego wskaźnika dostępności ofert pracy, a grupy nadwyżkowe wg malejącego wskaźnika *dostępności ofert pracy*.

2.1. Ranking elementarnych grup zawodów deficytowych

Aż 1/3 grup zawodów uznanych zgodnie z metodologią za deficytowe stanowiły grupy elementarne zaliczone do wielkiej grupy specjalistów. Dotyczyło to przede wszystkim, zawodów informatycznych.

Tabela 11. Ranking elementarnych grup zawodów deficytowych w 2016 r.

Kod grupy	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba		Wskaźnik			Odsetek	
		bezrobotnych	dostępnych ofert pracy	dostępności ofert pracy	długo-trwałego bezrobocia	płynności bezrobotnych	ofert subs. w CBOP*	miejsc aktywizacji zawod.
8321	Kierowcy motocykli	0,33	60,17	0,01			0,00	0,00
3333	Pośrednicy pracy i zatrudnienia	81,75	734,92	0,11	46,27	1,23	5,57	5,25
2529	Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani	34,42	244,92	0,14	22,58	1,00	5,04	3,10
2514	Programiści aplikacji	319,33	2 263,83	0,14	36,81	1,02	10,34	6,24
2511	Analitycy systemów komputerowych	116,58	640,25	0,18	40,59	1,13	4,64	2,80
4222	Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	380,42	1 962,75	0,19	39,05	1,06	2,98	1,32
2522	Administratorzy systemów komputerowych	116,00	512,42	0,23	36,52	1,06	13,91	6,36
9622	Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste	377,33	1 639,67	0,23	47,52	1,02	4,54	3,70
2434	Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych	25,08	76,67	0,33	48,00	1,04	19,35	12,90
2512	Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych	246,08	736,58	0,33	41,94	1,07	1,35	0,57
7549	Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani	154,33	424,83	0,36	40,00	1,07	14,47	6,12

9411	Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food	366,58	976,83	0,38	34,32	1,06	10,09	7,15
3139	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	701,50	1 412,08	0,50	34,94	1,03	3,23	1,08
9510	Pracownicy świadczący usługi na ulicach	215,83	381,92	0,57	48,21	1,12	0,28	0,09
2412	Doradcy finansowi i inwestycyjni	707,25	1 187,17	0,60	43,36	1,09	15,10	9,16
2433	Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)	2 408,33	3 831,42	0,63	34,55	1,05	27,87	13,94
2353	Lektorzy języków obcych	179,50	268,75	0,67	43,84	1,06	5,35	2,32
4321	Magazynierzy i pokrewni	15 035,33	21 180,58	0,71	49,55	1,11	9,96	5,36
3514	Technicy sieci internetowych	94,17	128,67	0,73	34,83	1,08	38,47	25,60
4411	Pomocnicy biblioteczni	34,25	45,17	0,76	46,88	1,04	84,04	72,55
8153	Operatorzy maszyn do szycia	1 720,83	2 265,17	0,76	32,60	1,01	10,99	3,66
3351	Funkcjonariusze celni i ochrony granic	116,08	149,67	0,78	50,86	1,05	0,00	0,00
8344	Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych	1 998,67	2 263,67	0,88	47,98	1,11	6,71	0,59
5312	Asystenci nauczycieli	586,67	658,67	0,89	38,36	1,04	77,24	54,08

* CBOP=PUP+OHP+EURES

Wśród zawodów deficytowych najczęściej bezrobotnych (średniomiesięcznie) w 2016 r. odnotowano w grupie elementarnej magazynierzy i pokrewni – 15 035 bezrobotnych. Grupa ta charakteryzowała się jednocześnie wysokim wskaźnikiem dostępności ofert pracy (0,71). Podkreślić należy, że im niższy wskaźnik tym większa dostępność ofert, czyli większa przewaga liczby ofert w stosunku do liczby bezrobotnych w danej grupie. W omawianej grupie elementarnej wystąpił także jeden z najwyższych wskaźników długotrwałego bezrobocia (49,6). Z kolei najniższy wskaźnik dostępności ofert pracy (0,01) odnotowano w grupie elementarnej kierowcy motocykli, co wynika z faktu, że w tej grupie nie zarejestrowano w 2016 r. żadnej osoby bezrobotnej, a wpłynęły 122 oferty, co zdecydowało o najwyższej dostępności ofert pracy w tej grupie w odniesieniu do pozostałych grup wymienionych w rankingu.

2.2. Ranking elementarnych grup zawodów zrównoważonych

Wśród 8 zawodów zrównoważonych na poziomie kraju, aż 3 zaliczamy do grupy techników i innego średniego personelu, a 2 do przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników.

Tabela 12. Ranking elementarnych grup zawodów zrównoważonych w 2016 r.

Kod grupy	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba		Wskaźnik dostępności ofert pracy	Odsetek	
		bezrobotnych	dostępnych ofert pracy		ofert subs. w CBOP*	miejsc aktywizacji zawod.
9334	Układacze towarów na półkach	611,75	674,58	0,91	5,33	4,89
1321	Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej	449,33	472,58	0,95	5,54	1,01
3322	Przedstawiciele handlowi	5 491,00	5 765,58	0,95	11,72	4,18
3342	Sekretarze prawni	30,33	30,83	0,98	71,62	56,77
8142	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych	2 075,25	2 106,42	0,99	9,76	2,96
1211	Kierownicy do spraw finansowych	338,92	338,00	1,00	7,20	1,15
3356	Funkcjonariusze służby więziennej	85,00	80,08	1,06	0,00	0,00
5244	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej	1 599,00	1 492,50	1,07	9,46	5,92

*CBOP=PUP+OHP+EURES

Zdecydowanie najwięcej bezrobotnych (średniomiesięcznie) wśród grup uznanych za zrównoważone odnotowano w grupie elementarnej przedstawiciele handlowi – 5 491 bezrobotnych. Grupa ta charakteryzowała się również największą w porównaniu do pozostałych grup elementarnych zrównoważonych średniomiesięczną liczbą dostępnych ofert pracy (5 765,58), co w efekcie przyczyniło się do wysokiej dostępności ofert pracy w tej grupie. Najniższa dostępność ofert pracy wystąpiła w grupie elementarnej sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej (wskaźnik 1,07). Pomimo faktu, że w rankingu znalazła się grupa sekretarze prawni, to zauważenia wymaga, że aż 72% ofert w tej grupie stanowiły oferty subsydiowane. Z pozostałych grup udział ofert subsydiowanych zamykał się w przedziale od 5,3% w grupie układacze towarów na półkach do 11,7% w grupie przedstawiciele handlowi.

2.3. Ranking elementarnych grup zawodów nadwyżkowych

Na liście zawodów nadwyżkowych w 2016 r. na poziomie kraju znalazły się tylko 3 zawody, w tym jeden z grupy specjalistów, tj. Lekarze dentyści specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty).

Spośród grup nadwyżkowych najwięcej bezrobotnych (średniomiesięcznie) w 2016 r. odnotowano w grupie elementarnej monterzy budownictwa wodnego (149,08), co w połączeniu z nieznaczna liczbą ofert pracy (6,75) spowodowało, że w tej grupie była najniższa dostępność ofert pracy. Natomiast zdecydowanie najwyższy odsetek miejsc subsydiowanych (54%) wystąpił w grupie kodowacze, korektorzy i pokrewni.

Tabela 13. Ranking elementarnych grup zawodów nadwyżkowych w 2016 r.

Kod grupy	Elementarna grupa zawodów	Średniomiesięczna liczba		Wskaźnik			Odsetek	
		bezrobotnych	dostępnych ofert pracy	dostępności ofert pracy	długo-trwałego bezrobocia	płynności bezrobotnych	ofert subs. w CBOP*	miejsc aktywizacji zawod.
7117	Monterzy budownictwa wodnego	149,08	6,75	22,09	65,13	0,99	2,63	2,63
4413	Kodowacze, korektorzy i pokrewni	61,75	4,33	14,25	51,85	0,97	53,85	34,62
2262	Lekarze dentyści specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)	41,17	12,00	3,43	54,05	0,98	13,04	0,00

* CBOP=PUP+OHP+EURES

3. Analiza umiejętności/predyspozycji

Statystyka pozwalająca na dokonanie analizy w tym zakresie jest bardzo ograniczona z uwagi na braki danych dotyczących uprawnień i umiejętności w systemach informatycznych urzędów pracy. Wprowadzie do systemów zaimplementowany został Centralny Katalog Umiejętności, ale wydaje się, że urzędy pracy nie uzupełniają danych nt. umiejętności w systemach informatycznych. Natomiast w odniesieniu do uprawnień wprowadzie w metodologii został przygotowany katalog uprawnień, ale na etapie wdrażania budził tak wiele wątpliwości, że ostatecznie zdecydowano o jego niewykorzystywaniu.

W każdej z wielkich grup zawodów wyodrębniono po pięć umiejętności najczęściej posiadanych przez bezrobotnych oraz po pięć umiejętności najczęściej wymaganych w ofertach pracy. Niemniej jednak umiejętności te wskazano dla zaledwie kilku procent bezrobotnych w każdej z grup i znikomej liczby ofert, więc trudno na tej podstawie formułować wnioski.

W grupie wielkiej przedstawiciele władz publicznych, wyżsi kierownicy i urzędnicy najczęstszymi umiejętnościami posiadanyymi przez bezrobotnych (czyli takimi, które posiadał najwyższy odsetek bezrobotnych w danej grupie zawodów) była współpraca w zespole (8,2%). Umiejętność współpracy w zespole była również

najczęściej spotykaną umiejętnością w grupie wielkiej technicy i inny średni personel (9,3%), w grupie wielkiej pracownicy biurowi (9,7%) oraz w grupie wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy (8,9%), ale pojawiła się też w pozostałych grupach, tyle, że nie na pierwszej pozycji.

Kolejną umiejętnością najczęściej wymienianą przez bezrobotnych we wszystkich grupach zawodów była sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna. Była ona najczęściej wymieniana w grupie wielkiej rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (8,0%), podobnie, jak w grupie wielkiej robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (8,9%), w grupie wielkiej operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń (9,3%), w grupie wielkiej pracownicy przy pracach prostych (8,7%) oraz w grupie wielkiej siły zbrojne (13,3%). Natomiast w grupie wielkiej specjaliści najczęściej posiadaną umiejętnością była obsługa komputera i wykorzystanie internetu (10%).

Przechodząc do umiejętności, które są najczęściej wymagane przez pracodawców w ofertach pracy w zawodach kwalifikowanych do grup wielkich, w grupie wielkiej przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy największy odsetek stanowiły umiejętności związane z zarządzaniem ludźmi/przywództwem (0,3% ofert w tej grupie). Komunikacja ustna/komunikatywność była najbardziej pożądana w takich grupach wielkich, jak: specjaliści (0,3% wskazań), technicy i inny średni personel (0,5%), pracownicy usług i sprzedawcy (0,9%). Z kolei w grupach wielkich robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy; operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń; pracownicy przy pracach prostych oraz siły zbrojne najbardziej pożądaną umiejętnością była sprawność psychofizyczna i psychomotoryczna (odpowiednio 1,2%; 1,5%, 1,2% oraz 100%). Oznacza to, że w wymienionych grupach umiejętności najczęściej wymieniane w ofertach pracy również najczęściej posiadali bezrobotni w tych grupach.

Bezrobotni bez zawodu w końcu 2016 r. w liczbie 187,6 tys. osób stanowili 14,06% ogółu bezrobotnych.

Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, udział bezrobotnych bez zawodu w ogólnej liczbie bezrobotnych w danym poziomie wykształcenia oscylował w przedziale od 1,9% wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym do 28,8% z gimnazjalnym i poniżej oraz 30,6% z wykształceniem średnim ogólnokształcącym. Sytuacja ta jest potwierdzeniem, że zawodu najczęściej nie posiadają osoby z wykształceniem ogólnym lub gimnazjalnym i poniżej, choć w przypadku również pozostałych poziomów kształcenia pewna część bezrobotnych, z uwagi na brak zdanych egzaminów zawodowych kończy dany poziom edukacji formalnie nie posiadając zawodu.

Tabela 14. Bezrobotni bez zawodu w 2016 r.

Wyszczególnienie	Bezrobotni ogółem	w tym bez zawodu	Odsetek bezrobotnych bez zawodu (%)*
Ogółem	1 334 387	187 554	14,06
wg poziomu wykształcenia:			
gimnazjalne i poniżej	371 648	107 025	28,80
zasadnicze zawodowe	355 183	10 262	2,89
średnie ogólnokształcące	140 738	43 095	30,62
policealne i średnie zawodowe	289 143	23 729	8,21
wyższe	177 675	3 443	1,94
wg typu ukończonej szkoły:			
zasadnicza szkoła zawodowa	141 894	8 132	5,73
szkoła przysposabiająca do pracy	1 049	191	18,21
technikum	78 153	16 042	20,53
liceum ogólnokształcące	85 536	29 391	34,36
liceum profilowane	4 758	1 587	33,35
technikum uzupełniające	4 368	521	11,93
liceum uzupełniające	4 755	837	17,60
szkoła policealna	29 323	2 690	9,17
wyższa	127 431	2 657	2,09
brak danych źródłowych	857 120	125 506	14,64

* Odsetek bezrobotnych wyliczany jest jako stosunek bezrobotnych bez zawodu wg stanu w końcu okresu sprawozdawczego do ogółu bezrobotnych w ramach danej kategorii.

Biorąc pod uwagę typ ukończonej szkoły, ponad 1/3 ogółu bezrobotnych stanowiły osoby bez zawodu wśród bezrobotnych kończących licea ogólnokształcące (34,4%) oraz licea profilowane (33,4%). Najmniej bezrobotnych bez zawodu wystąpiło wśród bezrobotnych kończących szkoły wyższe (2,1%) oraz zasadnicze zawodowe (5,7%).

4. Analiza rynku edukacyjnego

Wyniki analizy rynku edukacyjnego stanowią uzupełnienie informacji o deficycie bądź nadwyżce danego zawodu w kontekście tego czy kształcenie w nim odbywa się oraz jaka część absolwentów trafia do urzędów pracy.

4.1. Analiza uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych oraz studentów ostatniego roku studiów wyższych

Zestawienie liczby uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych z elementarnymi grupami zawodów deficytowych, nadwyżkowych i zrównoważonych, uzyskanymi z wcześniejszej analizy, powinno umożliwić odpowiedź na pytanie, czy deficyt bądź nadwyżka występująca na rynku w najbliższym czasie zwiększy się, czy też ulegnie redukcji.

Analiza ta powinna umożliwić także określenie, czy deficyt występujący w danym zawodzie zostanie uzupełniony przez przyszłych absolwentów szkół

ponadgimnazjalnych oraz czy uzasadnione jest przeprowadzanie szkoleń dla bezrobotnych w zakresie uprawnień warunkujących zatrudnienie w zadanym zawodzie.

Źródło informacji nt. liczby uczniów ostatnich klas szkół ponadgimnazjalnych wg zawodów i specjalności stanowią dane pochodzące z Systemu Informacji Oświatowej MEN. Jednak w zawodach uznanych za deficytowe bądź nadwyżkowe czy zrównoważone w 2016 r. (podobnie, jak rok wcześniej) nie było żadnego zawodu szkolnego na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej, pojawiło się natomiast 10 zawodów zaliczonych do grupy specjalistów (9 deficytowych i 1 nadwyżkowy).

Raport roczny został zatem dodatkowo wzbogacony o analizę studentów na ostatnim roku studiów wyższych, co pozwoliło na uzyskanie pełnej informacji o rynku edukacyjnym, w tym o potencjalnym zasobie siły roboczej wchodzącej na rynek pracy.

Źródło informacji w tym zakresie stanowią dane Głównego Urzędu Statystycznego dotyczące liczby studentów na ostatnim roku studiów wyższych według uczelni wyższych oraz kierunku kształcenia. Stopień agregacji ww. danych (według kierunku kształcenia, a nie według zawodów i specjalności) uniemożliwia w sposób jednoznaczny porównanie z wynikami uzyskanymi z poprzednich etapów analizy, zwłaszcza z wyróżnionymi elementarnymi grupami zawodów deficytowych i nadwyżkowych. Trudności te wynikają z faktu, iż nie zawsze istnieje możliwość precyzyjnego przyporządkowania kierunku studiów do elementarnej grupy zawodów.

Z uwagi na fakt, że każda uczelnia może określać i nazywać własne kierunki kształcenia, zostały opracowane 2 tabele rankingowe. Tabela 15 przedstawia ranking 10 kierunków o największej liczbie studentów na ostatnim roku, a tabela 16 przedstawia ranking kierunków generujących największą liczbę bezrobotnych.

Na kierunkach wskazanych w tab. 15 studiowało łącznie 92 847 studentów, czyli 37,5% ogółu studentów ostatniego roku studiów. Na 6 miejscu pod względem liczby studentów ostatniego roku znalazła się informatyka, co pozwala przypuszczać, że zidentyfikowane deficyty analityków systemów komputerowych, programistów aplikacji, czy specjalistów ds. rozwoju systemów informatycznych powinny zostać zaspokojone. Również deficyt doradców finansowych i inwestycyjnych powinien zostać zniwelowany przez trzecią co do wielkości grupę studentów ostatniego roku z kierunku finanse i rachunkowość.

Tabela 15. Ranking 10 kierunków studiów o największej liczbie studentów na ostatnim roku

Kierunek kształcenia	Liczba studentów na ostatnim roku studiów wyższych w roku akademickim 2015/2016
Zarządzanie	14 911
Pedagogika	12 001
Finanse i rachunkowość	11 191
Prawo	9 918
Administracja	8 679
Informatyka	7 960
Ekonomia	7 837
Bezpieczeństwo wewnętrzne	6 981
Logistyka	6 872
Budownictwo	6 497
Razem	92 847

Z zestawienia tabeli 15 i 16 widać, że 7 z 10 kierunków o najwyższej liczbie studentów ostatniego roku generuje największą liczbę bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Są to kierunki: pedagogika, administracja, ekonomia, zarządzanie, prawo, budownictwo oraz finanse i rachunkowość. Jakkolwiek zauważyć należy, że pracodawcy często poszukują wprawdzie młodych specjalistów, ale z dużym doświadczeniem w branży, a tym często nie dysponują studenci.

W pierwszej dziesiątce kierunków, jakie ukończyła najwyższa liczba bezrobotnych znalazły się również zarządzanie i marketing, turystyka i rekreacja oraz politologia.

Tabela 16. Ranking kierunków studiów o największej liczbie bezrobotnych

Kierunek kształcenia	Liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym – stan na 31 grudnia 2016
Pedagogika	13 127
Administracja	8 870
Ekonomia	8 543
Zarządzanie	6 350
Zarządzanie i marketing	4 144
Prawo	3 681
Turystyka i rekreacja	3 459
Finanse i rachunkowość	2 292
Politologia	2 225
Budownictwo	2 141
Razem	54 832

Łącznie z ww. 10 kierunków studiów pochodziło 54 832 bezrobotnych z wykształceniem wyższym, czyli 30% ogólnej liczby bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Być może powodem zaistniałej sytuacji jest fakt wysokiej liczby osób, które dziś kończą studia, przy można powiedzieć masowym kształceniu na danych kierunkach. Stąd rynek pracy nie jest w stanie wchłonać wszystkich absolwentów danego kierunku kształcenia.

4.2. Analiza absolwentów szkół ponadgimnazjalnych oraz wyższych

Sytuacja absolwentów szkół ponadgimnazjalnych oraz szkół wyższych na rynku pracy stanowi kolejną część analizy rynku edukacyjnego. Jej celem jest wskazanie, w jakim stopniu kompetencje i wiedza uzyskane w trakcie nauki chronią absolwentów przed bezrobociem i długotrwałym pozostawaniem w rejestrach urzędów pracy.

Analiza została wykonana w oparciu o następujące źródła danych:

- system informatyczny urzędów pracy Syriusz;
- system Informacji oświatowej (SIO) MEN;
- badanie GUS o szkołach wyższych (na formularzu S-10).

Miernikiem służącym do identyfikacji elementarnych grup zawodów/kierunków nauki i szkół, w których absolwenci mają trudności ze znalezieniem pracy jest **wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów**:

$$WBA_t^k = \frac{BA_t^k}{A_{t-1}^k} * 100,$$

gdzie:

BA_t^k – liczba bezrobotnych absolwentów według elementarnych grup zawodów/kierunku nauki bądź typu szkoły (zasadnicza zawodowa, średnia ogólnokształcąca, średnia zawodowa i policealna, wyższa) bądź nazwy szkoły/uczelni – stan na koniec grudnia roku poprzedniego/maja roku sprawozdawczego (czyli 31.12.2015, 31.05.2016),

A_{t-1}^k – liczba absolwentów szkół ponadgimnazjalnych/wyższych według elementarnych grup zawodów/kierunku nauki bądź typu szkoły (zasadnicza zawodowa, średnia ogólnokształcąca, średnia zawodowa i policealna, wyższa) bądź nazwy szkoły/uczelni – stan za poprzedni i sprawozdawczy rok szkolny/akademicki (czyli rok szkolny 2014/2015 i 2015/2016).

Powyższy wskaźnik informuje, jaki odsetek absolwentów miał problemy z uzyskaniem zatrudnienia i trafił do rejestrów bezrobotnych. Miernik powinien przyjmować wartości od 0% (oznacza brak bezrobotnych wśród absolwentów według wybranej specyfikacji) do 100% (sytuacja, w której każdy absolwent w elementarnej grupie zawodów/kierunku nauki/szkoły jest zarejestrowany jako bezrobotny).

Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik, tym daną grupę elementarną zawodów/kierunek nauki/szkołę można uznać za bardziej dostosowaną do potrzeb lokalnego rynku pracy, gdyż absolwenci szybciej znajdują zatrudnienie.

Kolejnym elementem analizy sytuacji absolwentów szkół ponadgimnazjalnych/wyższych na rynku pracy jest obliczenie **wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych**. Kalkulacja tego wskaźnika ma na celu wskazanie jak wysoki jest odsetek bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych w danej elementarnej grupie zawodów (w przypadku absolwentów szkół ponadgimnazjalnych) bądź w danym kierunku kształcenia (w przypadku absolwentów szkół wyższych).

$$WAB_t^k = \frac{BA_t^k}{B_t^k} * 100,$$

gdzie:

BA_t^k – liczba bezrobotnych absolwentów w elementarnej grupie zawodów k (kierunku kształcenia) – stan na koniec grudnia roku poprzedzającego i maja roku sprawozdawczego (czyli 31.12.2015, 31.05.2016),

B_t^k – liczba bezrobotnych ogółem w grupie zawodów k (kierunku kształcenia) – stan na koniec grudnia roku poprzedzającego i maja roku sprawozdawczego (czyli 31.12.2015, 31.05.2016).

Wskaźnik informuje, jaki odsetek bezrobotnych w elementarnej grupie zawodów (lub kierunku kształcenia) stanowią bezrobotni absolwenci (w %). Wskaźnik może wskazywać na łatwość i szybkość znalezienia pracy wśród absolwentów w elementarnej grupie zawodów/kierunku kształcenia, tj. określać w jakim stopniu bezrobocie w danej grupie bezrobotnych generują absolwenci.

Tabela 17. Liczba absolwentów z roku szkolnego 2014/2015 oraz bezrobotnych absolwentów według typu szkoły

Typ szkoły	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2014/2015		Liczba bezrobotnych absolwentów		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	stan na koniec grudnia 2015	stan na koniec maja 2016	stan na koniec grudnia 2015	stan na koniec maja 2016
zasadnicza szkoła zawodowa	56 563	25 848	12 879	8 647	22,77	15,29
szkoła przysposabiająca do pracy	2 394	0	112	73	4,68	3,05
technikum	118 800	74 857	18 412	8 091	15,50	6,81
liceum ogólnokształcące	222 979	128	13 755	6 554	6,17	2,94
liceum profilowane	285	12	279	130	97,89	45,61
liceum uzupełniające	1 673	17	594	269	35,51	16,08
szkoła policealna	75 782	51 425	5 658	4 344	7,47	5,73
szkoła wyższa	394 122	nie dotyczy	21 255	15 699	5,39	3,98

* Liczba absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe.

Liczba bezrobotnych absolwentów jest powiązana z liczbą absolwentów kończących dany typ szkoły.

Najwięcej bezrobotnych absolwentów generują szkoły, które kończy największa liczba absolwentów, czyli szkoły wyższe, technika i licea ogólnokształcące. Biorąc pod uwagę wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów zdecydowanie na pierwszym miejscu znaleźli się absolwenci liceów profilowanych, z których prawie wszyscy (wg stanu w końcu 2015 r.) stali się bezrobotnymi, jednak liczba absolwentów tych szkół była znikoma, a udział w ogólnej liczbie absolwentów marginalny. Wysoki wskaźnik frakcji odnotowano także wśród absolwentów liceów uzupełniających oraz zasadniczych szkół zawodowych. Należy podkreślić, że we wszystkich typach szkół miał miejsce spadek wskaźnika frakcji pomiędzy grudniem 2015 r., a majem 2016 r. Zdecydowanie największy spadek wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów wystąpił wśród absolwentów liceów profilowanych, o 52,3 punktu procentowego, z poziomu 97,9% do poziomu 45,6%. Najniższy wskaźnik frakcji w maju 2016 r. odnotowano wśród absolwentów liceów ogólnokształcących (2,9%), spadek o 3,2 punktu procentowego w stosunku do grudnia 2015 r., co pozwala wysnuć wniosek, że w urzędach pracy zarejestrowali się tylko ci bezrobotni absolwenci liceów, którzy nie zdecydowali się na kontynuację nauki i faktycznie szukają pracy, ale brak zawodu skutecznie to utrudnia.

Kształtowanie się wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów w końcu 2016 r. wśród absolwentów z roku szkolnego 2015/2016 prezentuje tabela 18.

Podobnie jak w 2015 r. zdecydowanie na pierwszym miejscu znaleźli się absolwenci liceów profilowanych, a na kolejnych miejscach absolwenci liceów uzupełniających oraz absolwenci zasadniczych szkół zawodowych. Najniższy wskaźnik dotyczył absolwentów szkół wyższych i wyniósł w końcu 2016 r. 4,2% (obok szkół przysposabiających do pracy, których udział w strukturze absolwentów szkół jest niewielki).

Tabela 18. Liczba absolwentów z roku szkolnego 2015/2016 oraz bezrobotnych absolwentów według typu szkoły

Typ szkoły	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2015/2016		Liczba bezrobotnych absolwentów	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	stan na koniec grudnia 2016	
zasadnicza szkoła zawodowa	55 338	25101	9 508	17,18
szkoła przysposabiająca do pracy	2 540	0	92	3,62
technikum	112 228	68008	13 185	11,75
liceum ogólnokształcące	208 589	201	9 158	4,39
liceum profilowane	137	9	161	117,52
liceum uzupełniające	1 537	0	354	23,03
szkoła policealna	73 990	41872	3 262	4,41
szkoła wyższa	361 579	nie dotyczy	15 154	4,19

Ranking 15 elementarnych grup zawodów według najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów w końcu maja 2016 r. wśród absolwentów z roku szkolnego 2014/2015 przedstawia tabela 19, natomiast tabela 20 zawiera ranking 15 elementarnych grup zawodów według najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu 2016 r. wśród absolwentów z roku szkolnego 2015/2016. W przypadku szkół zestawienie liczby bezrobotnych absolwentów z liczbą absolwentów szkół wg typu szkoły pozwoliło na uzyskanie wiarygodnej informacji na temat tego, ukończenie jakich typów szkół zwiększa lub zmniejsza prawdopodobieństwo trafienia absolwentów do rejestru bezrobotnych. Niestety odnośnie analizy na poziomie elementarnych grup zawodów sytuacja komplikowała się. Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w niektórych przypadkach przybrał wartości powyżej 100%, co wynikało z tego, że:

- w danych z SIO MEN, przy podawaniu danych o absolwentach wg zawodu, podana liczba absolwentów dotyczy tylko tych, którzy zdali egzamin zawodowy, osoby, które nie zdały egzaminu nie są wykazywane jako absolwenci wyuczeni w danym zawodzie;
- na rynku pracy pojawiają się absolwenci, którzy egzamin zdawali w izbie rzemieślniczej, a szkoła nie podała tej informacji, bo jej nie posiadała (absolwent nie ma obowiązku informowania szkoły o zdaniu egzaminu w izbie);
- niejednokrotnie szkoły nie przesyłają poprawnych danych do MEN.

Zauważenia wymaga, że najczęściej dotyczy to grup o znikomej liczbie absolwentów.

Tabela 19. Ranking 15 elementarnych grup zawodów według najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów w końcu maja 2016 r. wśród absolwentów (50 i więcej) szkół ponadgimnazjalnych z roku szkolnego 2014/2015

Nazwa elementarnej grupy zawodów	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2014/2015		Liczba bezrobotnych absolwentów**		Liczba bezrobotnych ogółem		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych (%)	
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016
Dietetycy i żywniowcy	102	103	641	56	4 886	4 299	628,43	54,90	13,12	1,30
Hydraulicy i monterzy rurociągów	446	447	189	140	3 077	2 831	42,38	31,39	6,14	4,95
Blacharze	214	215	98	67	1 498	1 431	45,79	31,31	6,54	4,68
Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	130	129	52	38	1 827	1 675	40,00	29,23	2,85	2,27
Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	73	73	27	21	1 283	1 175	36,99	28,77	2,10	1,79
Ogrodnicy	117	117	42	29	1 439	1 331	35,90	24,79	2,92	2,18
Lakiernicy	176	180	70	43	854	741	39,77	24,43	8,20	5,80
Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1 498	1 474	507	365	9 116	8 340	33,85	24,37	5,56	4,38
Elektromechanicy i elektrycy	740	749	247	167	6 018	5 552	33,38	22,57	4,10	3,01
Stolarze meblowi i pokrewni	698	698	228	157	5 706	5 166	32,66	22,49	4,00	3,04
Mechanicy pojazdów samochodowych	3 604	3 606	1 259	792	14 655	13 276	34,93	21,98	8,59	5,97
Murarze i pokrewni	810	808	265	178	5 000	4 483	32,72	21,98	5,30	3,97
Fryzjerzy	4 501	4 489	1 648	987	9 834	8 924	36,61	21,93	16,76	11,06
Technicy technologii chemicznej i pokrewni	125	125	12	24	272	290	9,60	19,20	4,41	8,28
Tapicerzy i pokrewni	86	86	20	16	598	579	23,26	18,60	3,34	2,76

* Liczba absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe

** wg zawodu wyuczonego

Tabela 20. Ranking 15 elementarnych grup zawodów według najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów w końcu 2016 r. wśród absolwentów (50 i więcej) szkół ponadgimnazjalnych w roku szkolnym 2015/2016

Nazwa elementarnej grupy zawodów	Liczba absolwentów w roku szkolnym 2015/2016		Liczba bezrobotnych absolwentów**	Liczba bezrobotnych ogółem	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych (%)
	ogółem	posiadający tytuł zawodowy*				
Ogrodnicy	63	63	32	1 335	50,79	2,40
Blacharze	159	159	55	1 274	34,59	4,32
Hydraulicy i monterzy rurociągów	364	364	123	2 637	33,79	4,66
Murarze i pokrewni	562	562	185	4 491	32,92	4,12
Fryzjerzy	3 661	3 661	1 190	9 113	32,50	13,06
Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej	146	146	44	1 726	30,14	2,55
Mechanicy pojazdów samochodowych	2 891	2 891	853	12 509	29,51	6,82
Lakiernicy	152	152	44	614	28,95	7,17
Piekarze, cukiernicy i pokrewni	1 364	1 364	393	8 196	28,81	4,80
Stolarze meblowi i pokrewni	612	612	157	4 883	25,65	3,22
Masarze, robotnicy w przetwórstwie ryb i pokrewni	58	58	14	1 138	24,14	1,23
Kelnerzy	301	301	72	2 161	23,92	3,33
Elektromechanicy i elektrycy	900	900	206	5 148	22,89	4,00
Elektrycy budowlani i pokrewni	561	561	128	1 403	22,82	9,12
Technicy technologii chemicznej i pokrewni	124	124	27	275	21,77	9,82

* Liczba absolwentów, którzy zdali egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe

** wg zawodu wyuczonego

We wszystkich grupach elementarnych wymienionych w rankingu odsetek absolwentów wśród bezrobotnych absolwentów w danej grupie zmniejszył się w maju 2016 r. w stosunku do grudnia 2015 r. Największy spadek (ponad 11-krotny) wskaźnika frakcji odnotowano w grupie elementarnej, w której w grudniu 2015 r. był on zdecydowanie najwyższy. Była to grupa elementarna

dietetycy i żywieniowcy, gdzie wskaźnik wprawdzie obniżył się z poziomu 628,4 (dane wskazują, że liczba bezrobotnych absolwentów była niższa od liczby absolwentów, co może wynikać z faktu przebywania w rejestrach bezrobotnych absolwentów, którzy ukończyli dany kierunek kształcenia wcześniej niż wynika to sprawozdawczości bądź zdawali egzamin w Izbie rzemieślniczej) do 54,9, ale nadal pozostaje wysoki.

W wymienionych w rankingu zawodach jedynie wśród fryzjerów bezrobotni absolwenci stanowili ponad 10% bezrobotnych, co oznacza, że absolwenci szkół fryzjerskich stosunkowo często stają się bezrobotnymi, a mimo to zainteresowanie tym kierunkiem jest bardzo wysokie.

W wymienionych w rankingu 15 grupach elementarnych o najwyższym wskaźniku frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu maja 2016 r. aż 13 znalazło się również w rankingu 15 grup elementarnych o najwyższym wskaźniku frakcji w końcu grudnia 2016 r. (patrz tabl. 20). Niepokoi fakt, że w niektórych przypadkach co 2, a czasami co 3 czy 4 absolwent pozostawał bezrobotny po kilka miesięcy od ukończenia szkoły.

Z kolei tabele 21 i 22 przedstawiają ranking 15 kierunków kształcenia wg najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów szkół wyższych.

Tabela 21. Ranking 15 kierunków kształcenia według najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów w końcu maja 2016 r. wśród absolwentów (50 i więcej) szkół wyższych z roku akademickiego 2014/2015

Kierunek kształcenia	Liczba absolwentów uczelni wyższych w roku akademickim 2014/2015	Liczba bezrobotnych absolwentów**		Liczba bezrobotnych ogółem		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)		Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych (%)	
		koniec grudnia 2015	koniec maja 2016	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016	koniec grudnia 2015	koniec maja 2016
Logopedia	100	32	30	91	98	32,00	30,00	35,16	30,61
Weterynaria	654	71	127	194	274	10,86	19,42	36,60	46,35
Konserwacja i restauracja dzieł sztuki	67	11	11	61	62	16,42	16,42	18,03	17,74
Żywność człowieka i ocena żywności	104	18	17	88	68	17,31	16,35	20,45	25,00
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej	304	51	47	234	239	16,78	15,46	21,79	19,67

Obronność (Akademia Obrony Narodowej)	54	7	8	12	11	12,96	14,81	58,33	72,73
Bezpieczeństwo i higiena pracy	503	109	73	235	233	21,67	14,51	46,38	31,33
Sztuka mediów	107	12	13	25	26	11,21	12,15	48,00	50,00
Inżynieria produkcji (Politechnika Łódzka, Politechnika Lubelska)	51	13	6	30	21	25,49	11,76	43,33	28,57
Rzeźba	87	5	10	50	62	5,75	11,49	10,00	16,13
Architektura i urbanistyka	1 813	241	205	964	960	13,29	11,31	25,00	21,35
Nanotechnologia	64	6	7	7	8	9,38	10,94	85,71	87,50
Fotografia	55	3	6	22	23	5,45	10,91	13,64	26,09
Wzornictwo	812	71	87	244	284	8,74	10,71	29,10	30,63
Malarstwo	276	29	28	218	217	10,51	10,14	13,30	12,90

** wg zawodu wyuczonego

Tabela 22. Ranking 15 kierunków kształcenia według najwyższego wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów w końcu 2016 r. wśród absolwentów (50 i więcej) szkół wyższych z roku szkolnego 2015/2016

Kierunek kształcenia	Liczba absolwentów uczelni wyższych w roku akademickim 2015/2016	Liczba bezrobotnych absolwentów**	Liczba bezrobotnych ogółem	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów (%)	Wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród bezrobotnych (%)
				koniec grudnia 2016	
Architektura i urbanistyka	457	193	906	42,23	21,30
Edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej	161	43	265	26,71	16,23
Zarządzanie i marketing	55	13	4 076	23,64	0,32
Bezpieczeństwo i higiena pracy	501	84	276	16,77	30,43
Animacja kultury (UMCS w Lublinie)	57	7	12	12,28	58,33
Archiwistyka i zarządzanie dokumentacją (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, UMCS w Lublinie)	101	12	38	11,88	31,58
Bezpieczeństwo narodowe	2 951	336	987	11,39	34,04
Malarstwo	297	31	213	10,44	14,55
Prawo	7 934	785	3 611	9,89	21,74
Logopedia	142	14	92	9,86	15,22
Ochrona dóbr kultury	99	9	37	9,09	24,32
Ochrona środowiska	3 002	270	1 593	8,99	16,95

Edukacja techniczno-informatyczna	314	27	210	8,60	12,86
Rolnictwo	1 483	125	1 057	8,43	11,83
Żywność człowieka i ocena żywności	345	29	97	8,41	29,90

** wg zawodu wyuczonego

Analizując powyższe tabele należy zauważyć, że 6 spośród 15 kierunków kształcenia o najwyższym wskaźniku frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu grudnia 2016 r. znalazło się również w rankingu 15 kierunków kształcenia o najwyższym wskaźniku frakcji w końcu maja 2016 r. W 4 spośród 6 kierunków kształcenia w porównywanym okresie odnotowano wzrost wskaźnika frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów i były to kierunki: logopedia, edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej, bezpieczeństwo i higiena pracy; architektura i urbanistyka oraz malarstwo.

W pozostałych 2 kierunkach kształcenia nastąpił spadek wskaźnika frakcji czyli na kierunkach: żywność człowieka i ocena żywności oraz bezpieczeństwo i higiena pracy.

Niepokoi fakt, że po niektórych kierunkach studiów absolwenci mają wyraźne problemy z wejściem na rynek pracy i zasilają grono bezrobotnych. W końcu 2016 r. najbardziej zagrożeni bezrobociem byli absolwenci architektury i urbanistyki, mimo faktu, że liczba absolwentów zmniejszyła się prawie 4-krotnie w porównaniu do 2015 r., co 5 bezrobotny, który ukończył ten kierunek był absolwentem, choć w przypadku animacji kultury prawie 60% bezrobotnych, którzy ukończyli ten kierunek byli absolwentami.

Z liczby absolwentów szkół ponadgimnazjalnych tylko część przystępuje do egzaminów maturalnych oraz je zdaje i tym samym ma otwartą drogę do dalszego kontynuowania nauki na studiach. Dla absolwentów liceów ogólnokształcących to często jedyna szansa na zdobycie zawodu.

W przypadku szkół, których uczniowie podchodzą do egzaminu maturalnego, podjęta została próba wyliczenia frakcji absolwentów, którzy nie będą kontynuować kształcenia i zdecydują się zasilić podażową stronę rynku pracy.

Do wyliczeń posłużyły dane dotyczące liczby uczniów, którzy w danym roku zdali egzamin maturalny w zestawieniu z liczbą studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych. Pominięto studentów studiów zaocznych ze względu na fakt, że osoby te mogą godzić naukę z pracą.

Odsetek absolwentów stanowiących potencjalny zasób siły roboczej można wyrazić według następującego wzoru:

$$OA = \left(1 - \frac{S}{M}\right) * 100$$

gdzie:

OA – odsetek absolwentów stanowiących potencjalny zasób siły roboczej,

S – liczba studentów pierwszego roku studiów stacjonarnych w roku 2016 (wg stanu na 30 listopada), tj. 244,4 tys. osób;

M – liczba uczniów, którzy zdali egzamin maturalny w roku 2016 (wg stanu na 30 września), tj. 216,4 tys. osób.

Odsetek ten przybiera wartości ujemne, a więc można przypuszczać, że **wszyscy**, którzy zdali egzamin maturalny najprawdopodobniej będą kontynuować naukę na studiach wyższych, a zatem nie wejdą na rynek pracy. Przewaga studentów pierwszego roku nad liczbą osób, które zdały maturę świadczy o tym, że pewna część studentów zdała egzamin maturalny w okresach wcześniejszych niż rok rozpoczęcia studiów, może to być również wynik zmian demograficznych. Z drugiej strony faktem jest, że zdecydowana większość spośród absolwentów, którzy zdali maturę, postanawia kontynuować naukę na studiach wyższych i jeśli tylko jest to możliwe wybiera studia stacjonarne.

PODSUMOWANIE

Wg stanu w końcu 2016 r. w urzędach pracy zarejestrowanych było **1 146,7 tys. posiadających zawód oraz 187,6 tys. osób bezrobotnych bez zawodu.**

Najwięcej bezrobotnych zarejestrowanych w końcu 2016 r. posiadało zawody z grupy elementarnej Sprzedawcy sklepowi (ekspedienci), w której zarejestrowanych było **128,6 tys. osób** czyli prawie połowa (49,2%) ogólnej liczby bezrobotnych zarejestrowanych w grupie wielkiej pracownicy usług i sprzedawcy. Bezrobotni z omawianej grupy stanowili 11,2% ogólnej liczby bezrobotnych posiadających zawód, czyli co 10 bezrobotny posiadał zawód z wymienionej grupy.

Grupa sprzedawcy sklepowi (ekspedienci) była także grupą o największym napływie bezrobotnych w 2016 r., który wyniósł **180,8 tys. osób** czyli 10,0% napływu ogółem bezrobotnych posiadających zawód (1 802,4 tys. osób).

W 2016 r. na poziomie kraju nie wystąpiły grupy elementarne maksymalnie deficytowe ani maksymalnie nadwyżkowe.

Natomiast **grupami elementarnymi deficytowymi** na poziomie kraju były takie grupy, jak:

- **Kierowcy motocykli.** Ta grupa elementarna była grupą maksymalnie deficytową w województwie dolnośląskim;
- **Pośrednicy pracy i zatrudnienia.** Ta grupa elementarna była grupą deficytową w województwach: małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, śląskim, i świętokrzyskim;
- **Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani.** Byli oni grupą deficytową w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, pomorskim i wielkopolskim, a grupa zrównoważoną w opolskim;
- **Programiści aplikacji.** Byli oni grupą deficytową w województwach: lubuskim, mazowieckim, opolskim, podkarpackim, podlaskim, pomorskim, śląskim, warmińsko-mazurskim oraz wielkopolskim;
- **Analitycy systemów komputerowych.** Byli grupą deficytową w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, lubelskim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim i warmińsko-mazurskim;
- **Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center).** Byli oni grupą deficytową w województwach: kujawsko-pomorskim, małopolskim, mazowieckim, podkarpackim, śląskim i wielkopolskim;

- **Administratorzy systemów komputerowych.** Byli grupą deficytową w województwach: lubuskim, łódzkim i zachodniopomorskim;
- **Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste.** Byli grupą deficytową w województwach: dolnośląskim, podlaskim, świętokrzyskim i warmińsko-mazurskim;
- **Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych.** Byli grupą deficytową w województwach: dolnośląskim, lubuskim, łódzkim i pomorskim;
- **Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych.** Byli grupą deficytową w województwach: łódzkim, małopolskim, mazowieckim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim;
- **Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani.** Byli grupą deficytową w województwach: dolnośląskim i warmińsko-mazurskim;
- **Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food.** Byli grupą deficytową w województwach: dolnośląskim, lubuskim, łódzkim, opolskim, pomorskim, świętokrzyskim, warmińsko-mazurskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim;
- **Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani.** Była to grupa deficytowa w województwach: łódzkim, mazowieckim, śląskim i zachodniopomorskim, a zrównoważona w województwach: lubelskim i podkarpackim;
- **Pracownicy świadczący usługi na ulicach.** Była to grupa deficytowa w województwach: łódzkim, podkarpackim i zachodniopomorskim;
- **Doradcy finansowi i inwestycyjni.** Była to grupa deficytowa w województwach: lubelskim, łódzkim, mazowieckim, opolskim, pomorskim, śląskim i świętokrzyskim, a zrównoważona w województwie warmińsko-mazurskim;
- **Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych).** Była to grupa deficytowa w województwach: dolnośląskim, lubelskim, lubuskim, łódzkim, mazowieckim, opolskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, a zrównoważona w województwie podlaskim;
- **Lektorzy języków obcych.** Była to grupa deficytowa w województwach: dolnośląskim, kujawsko-pomorskim, małopolskim, opolskim, śląskim i wielkopolskim, a nadwyżkowa w województwie mazowieckim i warmińsko-mazurskim;

- **Magazynierzy i pokrewni.** Była to grupa deficytowa w województwach: dolnośląskim, lubuskim, łódzkim, opolskim, pomorskim, śląskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim, a zrównoważona w województwie kujawsko-pomorskim;
- **Technicy sieci internetowych.** Była to grupa deficytowa w województwach: kujawsko-pomorskim, lubuskim, mazowieckim, podlaskim, pomorskim, świętokrzyskim i wielkopolskim, a zrównoważona w zachodniopomorskim;
- **Pomocnicy biblioteczni.** Była to grupa deficytowa w województwach: małopolskim, podkarpackim i podlaskim;
- **Operatorzy maszyn do szycia.** Była to grupa deficytowa w województwach: dolnośląskim, lubuskim, małopolskim, opolskim, podlaskim, śląskim i wielkopolskim;
- **Funkcjonariusze celni i ochrony granic.** Była to grupa deficytowa w województwie warmińsko-mazurskim;
- **Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych.** Była to grupa deficytowa w województwach: łódzkim i pomorskim, a zrównoważona w mazowieckim i zachodniopomorskim;
- **Asystenci nauczycieli.** Była to grupa deficytowa w województwach: kujawsko-pomorskim, małopolskim, śląskim, warmińsko-mazurskim i wielkopolskim, a zrównoważona w: łódzkim i podlaskim.

W 2016 roku **grupami elementarnymi zrównoważonymi** na poziomie kraju były takie grupy, jak:

- **Układacze towarów na półkach.** Była to grupa zrównoważona w województwie małopolskim, a deficytowa w województwie dolnośląskim i śląskim.
- **Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej.** Była to grupa zrównoważona w województwie dolnośląskim i pomorskim, a deficytowa w podkarpackim i wielkopolskim.
- **Przedstawiciele handlowi.** Była to grupa zrównoważona w łódzkim i podkarpackim, a deficytowa w dolnośląskim, lubuskim, opolskim, pomorskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim.
- **Sekretarze prawni.** Była to grupa zrównoważona w województwie małopolskim, a deficytowa w mazowieckim i wielkopolskim.

- **Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych.** Była to grupa zrównoważona w województwie łódzkim i pomorskim, deficytowa w województwie dolnośląskim, śląskim oraz wielkopolskim, a nadwyżkowa w województwie świętokrzyskim;
- **Kierownicy do spraw finansowych.** Była to grupa zrównoważona w województwie dolnośląskim, kujawsko-pomorskim i podkarpackim, a deficytowa w zachodniopomorskim;
- **Funkcjonariusze służby więziennej.** Była to grupa deficytowa w województwie dolnośląskim, kujawsko-pomorskim i lubuskim oraz nadwyżkowa w łódzkim;
- **Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej/internetowej.** Była to grupa zrównoważona w dolnośląskim, mazowieckim, pomorskim i śląskim, a deficytowa w lubelskim, lubuskim, łódzkim i opolskim.

W 2016 roku na poziomie kraju **grupami elementarnymi nadwyżkowymi były takie grupy, jak:**

- **Monterzy budownictwa wodnego.** Była to grupa nadwyżkowa w województwie małopolskim i wielkopolskim, a maksymalnie nadwyżkowa w województwach: kujawsko-pomorskim, podlaskim, śląskim i warmińsko-mazurskim;
- **Kodowacze, korektorzy i pokrewni;**
- **Lekarze dentyści specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty).** Była to grupa nadwyżkowa w województwie mazowieckim i deficytowa w lubuskim.

Ponadto z analizy sytuacji w poszczególnych województwach wynika, że pojawiły się tam zawody zarówno maksymalnie deficytowe, jak i maksymalnie nadwyżkowe, a lista zawodów nadwyżkowych wyniosła od 7 grup zawodów w województwie małopolskim i śląskim do prawie 26 grup w opolskim. Z kolei najdłuższa lista grup zawodów deficytowych wystąpiła w województwie wielkopolskim (40 grup zawodów) czyli w województwie o najlepszej w kraju sytuacji na rynku pracy jeśli chodzi o wskaźnik rejestrowanego bezrobocia.

Z analizy rynku edukacyjnego wynika, że w zawodach uznanych za deficytowe bądź nadwyżkowe czy zrównoważone w 2016 r. nie było żadnego zawodu szkolnego na poziomie szkoły ponadgimnazjalnej, pojawiło się natomiast 10 zawodów zaliczonych do grupy specjalistów (9 deficytowych i 1 nadwyżkowy).

Takie kierunki, jak informatyka czy finanse i rachunkowość znalazły się w grupie 10 kierunków o największej liczbie studentów w roku akademickim 2015/

2016. Pozwala to mieć nadzieję, że zidentyfikowane deficyty programistów aplikacji, analityków oraz administratorów systemów komputerowych, specjalistów ds. rozwoju systemów informatycznych czy deficyt doradców finansowych i inwestycyjnych zostaną zniwelowane. Ponadto szkoły wyższe na tle innych typów szkół, podobnie, jak rok wcześniej, również w 2016 r. charakteryzowały się najniższym wskaźnikiem frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów.

Biorąc po uwagę grupy elementarne zawodów najwyższy wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu 2016 r. dotyczył takich grup elementarnych, jak: ogrodnicy; blacharze; hydraulicy i monterzy rurociągów; murarze i pokrewni; fryzjerzy oraz rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Biorąc pod uwagę kierunki kształcenia najwyższy wskaźnik frakcji bezrobotnych absolwentów wśród absolwentów w końcu 2016 r. odnotowano wśród absolwentów kończących takie kierunki, jak: architektura i urbanistyka; edukacja artystyczna w zakresie sztuki plastycznej oraz zarządzanie i marketing.

POLSKA

INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Kierowcy motocykli
		Pośrednicy pracy i zatrudnienia
		Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Programiści aplikacji
		Analitycy systemów komputerowych
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Administratorzy systemów komputerowych
		Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste
		Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Kontrolerzy (sterownicy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Pracownicy świadczący usługi na ulicach
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Lektorzy języków obcych
		Magazynierzy i pokrewni
		Technicy sieci internetowych
		Pomocnicy biblioteczni
		Operatorzy maszyn do szycia
Funkcjonariusze celni i ochrony granic		
Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych		
Asystenci nauczycieli		
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Układacze towarów na półkach
		Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej
		Przedstawiciele handlowi
		Sekretarze prawni
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Kierownicy do spraw finansowych
		Funkcjonariusze służby więziennej
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Monterzy budownictwa wodnego
		Kodowacze, korektorzy i pokrewni
		Lekarze dentyści specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)

WOJ. DOLNOŚLĄSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód maksymalnie deficytowy	Kierowcy motocykli
	zawód deficytowy	Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów
		Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych
		Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani
		Analitycy systemów komputerowych
		Uliczni sprzedawcy żywności
		Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste
		Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani
		Zmywacze okien
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Specjaliści do spraw księgowości i rachunkowości
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Magazynierzy i pokrewni
		Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi
		Operatorzy urządzeń do obróbki powierzchniowej metali i nakładania powłok
		Funkcjonariusze służby więziennej
		Lektorzy języków obcych
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Specjaliści do spraw sieci komputerowych
		Urzednicy do spraw podatków
		Przedstawiciele handlowi
		Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji
		Robotnicy wykonujący prace proste w ogrodnictwie i sadownictwie
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		Operatorzy maszyn do szycia
		Optometryści
		Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym
		Inżynierowie elektrycy
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani
	Układacze towarów na półkach	
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Kierownicy do spraw finansowych
		Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej
		Kasjerzy i sprzedawcy biletów
		Analitycy finansowi
Robotnicy wykonujący prace proste w przemyśle gdzie indziej niesklasyfikowani		
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Konduktorzy i pokrewni
		Sadownicy
		Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni
		Strażacy
		Hodowcy zwierząt gospodarskich i domowych
		Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna
		Optycy okularowi
		Hodowcy drobiu
	Robotnicy wykonujący proste prace polowe	
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Funkcjonariusze celni i ochrony granic
Hodowcy ryb		

WOJ. KUJAWSKO-POMORSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów
		Optometryści
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Analitycy systemów komputerowych
		Funkcjonariusze służby więziennej
		Technicy sieci internetowych
		Lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)
		Lektorzy języków obcych
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
Asystenci nauczycieli		
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Kierownicy do spraw finansowych
		Magazynierzy i pokrewni
		Operatorzy wprowadzania danych
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Pracownicy usług domowych
		Ceramicy i pokrewni
		Optycy okularowi
		Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych
		Sztyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni
		Jubilerzy, złotnicy i pokrewni
		Technicy medyczni i dentystyczni
		Operatorzy urządzeń energetycznych
		Chemicy
		Pracownicy obsługi biura gdzie indziej niesklasyfikowani
		Kierownicy w hotelarstwie
		Pracownicy zakładów pogrzebowych
		Konstruktorzy i krojczowie odzieży
		Klasyfikatorzy wyrobów przemysłowych
		Nauczyciele sztuki w placówkach pozaszkolnych
		Kierownicy biura
		Pomoce kuchenne
	Kasjerzy i sprzedawcy biletów	
	Robotnicy wykonujący prace proste w kopalniach i kamieniołomach	
	Urzędnicy do spraw świadczeń społecznych	
zawód maksymalnie nadwyżkowy		Obuwnicy i pokrewni
		Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni
		Monterzy budownictwa wodnego
		Duchowni i osoby konsekrowane

WOJ. LUBELSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Analitycy systemów komputerowych
		Rybacy i zbieracze pracujący na własne potrzeby
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Technicy archiwiści i pokrewni
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Gońcy, bagażowi i pokrewni
		Agenci sprzedaży bezpośredniej
RÓW-NOWA-GA	zawód zrównoważony	Ankieterzy
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Aktorzy
		Praktykujący niekonwencjonalne lub komplementarne metody terapii
		Sztyldziarze, grawerzy i zdobnicy ceramiki, szkła i pokrewni
		Pomoce domowe i sprzątaczk
		Monterzy sprzętu elektrycznego
		Kierownicy sprzedaży w marketach
		Szlifierze narzędzi i polerowacze metali
		Specjaliści do spraw public relations
		Operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni
		Kasjerzy i sprzedawcy biletów
		Nauczyciele kształcenia zawodowego
		Sortowacze odpadów
		Kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie
	Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych	
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani
Uliczni sprzedawcy żywności		

WOJ. LUBUSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Funkcjonariusze służby więziennej
		Robotnicy wykonujący proste prace polowe
		Dealerzy i maklerzy aktywów finansowych
		Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Projektanci aplikacji sieciowych i multimedialnych
		Tancerze
		Przedstawiciele handlowi
		Agenci ubezpieczeniowi
		Administratorzy systemów komputerowych
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Urzędnicy do spraw podatków
		Operatorzy maszyn do szycia
		Kierowcy samochodów ciężarowych
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Lekarze dentyści bez specjalizacji, w trakcie specjalizacji lub ze specjalizacją I stopnia
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Technicy sieci internetowych
		Programiści aplikacji
		Farmaceuci specjaliści
		Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym
		Magazynierzy i pokrewni
Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani		
Operatorzy urządzeń pakujących, znakujących i urządzeń do napełniania butelek		
Kasjerzy i sprzedawcy biletów		
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Monterzy linii elektrycznych
		Kierownicy do spraw marketingu i sprzedaży
		Spawacze i pokrewni
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów
		Pracownicy usług domowych
		Pracownicy domowej opieki osobistej
		Jubilerzy, złotnicy i pokrewni
		Kierownicy w hotelarstwie
		Mistrzowie produkcji w budownictwie
		Praktykujący niekonwencjonalne lub komplementarne metody terapii
		Inżynierowie chemicy i pokrewni
		Robotnicy wykonujący prace proste przy uprawie roślin i hodowli zwierząt

WOJ. ŁÓDZKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Administratorzy systemów komputerowych
		Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Pracownicy świadczący usługi na ulicach
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Monterzy gdzie indziej niesklasyfikowani
		Rybacy i zbieracze pracujący na własne potrzeby
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów w przemyśle chemicznym
		Projektanci i administratorzy baz danych
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Magazynierzy i pokrewni
		Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Monterzy sprzętu elektrycznego
		Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych
		Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji
		Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru
Kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych		
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		Operatorzy maszyn do szycia
		Asystenci nauczycieli
		Przedstawiciele handlowi
Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów gumowych		
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Rolnicy upraw mieszanych
		Strażacy
		Instruktorzy nauki jazdy
		Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów, informacji naukowej i pokrewni
		Nauczyciele kształcenia zawodowego
		Funkcjonariusze służby więziennej
		Rzeczoznawcy (z wyłączeniem majątkowych)
		Opiekunowie zwierząt domowych i pracownicy zajmujący się zwierzętami
	Technicy nauk biologicznych (z wyłączeniem nauk medycznych)	
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Funkcjonariusze służb specjalnych
Robotnicy wykonujący prace proste w kopalniach i kamieniołomach		

WOJ. MAŁOPOLSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Analitycy systemów komputerowych
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Pomocnicy biblioteczni
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Aktorzy cyrkowi i pokrewni
		Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych
		Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów
		Pośrednicy pracy i zatrudnienia
		Lektorzy języków obcych
		Asystenci nauczycieli
		Operatorzy maszyn do szycia
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Sekretarze prawni
		Układacze towarów na półkach
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców
		Optycy okularowi
		Literaci i inni autorzy tekstów
		Monterzy budownictwa wodnego
		Muzycy i pokrewni
		Robotnicy wykonujący prace proste w hodowli zwierząt
		Jubilerzy, złotnicy i pokrewni

WOJ. MAZOWIECKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Programiści aplikacji
		Analitycy systemów komputerowych
		Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Sekretarze prawni
		Robotnicy wykonujący proste prace polowe
		Technicy sieci internetowych
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Pośrednicy pracy i zatrudnienia
		Operatorzy urządzeń pakujących, znakujących i urządzeń do napełniania butelek
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Urzednicy do spraw podatków
RÓW-NOWA-GA	zawód zrównoważony	Analitycy systemów komputerowych i programiści gdzie indziej niesklasyfikowani
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów
		Rolnicy produkcji roślinnej pracujący na własne potrzeby
		Operatorzy maszyn do wyprawiania futer i skór
		Operatorzy maszyn i urządzeń do przeróbki mechanicznej kopalin
		Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców
		Monterzy sprzętu elektrycznego
		Kreślarze
		Robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich
		Lekarze dentyści specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)
		Zmywacze okien
		Robotnicy wykonujący prace proste w hodowli zwierząt
		Lektorzy języków obcych

WOJ. OPOLSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Urzednicy do spraw podatków
		Wyżsi urzednicy administracji rządowej
		Lekarze weterynarii specjaliści
		Programiści aplikacji
		Kierownicy w instytucjach edukacyjnych
		Farmaceuci bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Lektorzy języków obcych
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Przedstawiciele handlowi
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		Magazynierzy i pokrewni
		Operatorzy urządzeń do obróbki powierzchniowej metali i nakładania powłok
		Agenci ubezpieczeniowi
		Kierownicy do spraw marketingu i sprzedaży
		Operatorzy maszyn do szycia
		Sortowacze odpadów
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Kierownicy do spraw logistyki i dziedzin pokrewnych
Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food		
Operatorzy wprowadzania danych		
RÓWNOWAŻA	zawód zrównoważony	Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Drukarze
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Hodowcy zwierząt gdzie indziej niesklasyfikowani
		Operatorzy centrali telefonicznych
		Kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie
		Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni
		Pracownicy przy pracach przygotowawczych do druku
		Hodowcy zwierząt gospodarskich i domowych
		Operatorzy maszyn do wyprawiania futer i skór
		Pielęgniarki z tytułem specjalisty
		Robotnicy wykonujący prace proste przy uprawie roślin i hodowli zwierząt
		Średni personel do spraw zdrowia gdzie indziej niesklasyfikowany
		Barmani
		Pracownicy usług domowych
		Monterzy i serwisanci urządzeń elektronicznych
		Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru
		Szlifierze narzędzi i polerowacze metali
		Takielarze i monterzy konstrukcji linowych
		Nauczyciele kształcenia zawodowego
		Kosmetyczki i pokrewni
		Zaopatrzeniowcy
		Operatorzy urządzeń do rejestracji i transmisji obrazu i dźwięku
		Asystenci dentyści
		Monterzy sprzętu elektrycznego
		Technicy medyczni i dentyści
		Kierownicy biura
		Praktykujący niekonwencjonalne lub komplementarne metody terapii
		Ręczni pakowacze i znakowacze
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Funkcjonariusze służb specjalnych

WOJ. PODKARPACKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna	
DEFICYT	zawód deficytowy	Pomocnicy biblioteczni	
		Pośrednicy pracy i zatrudnienia	
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)	
		Ankieterzy	
		Programiści aplikacji	
		Lekarze specjaliści (ze specjalizacją II stopnia lub tytułem specjalisty)	
		Analitycy systemów komputerowych	
		Agenci sprzedaży bezpośredniej	
		Gońcy, bagażowi i pokrewni	
		Pracownicy świadczący usługi na ulicach	
		Kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych	
Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej			
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani	
		Przedstawiciele handlowi	
		Kierownicy do spraw finansowych	
		Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym	
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Operatorzy urządzeń telekomunikacyjnych	
		Położne bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji	
		Robotnicy robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani	
		Sekretarki (ogólne)	
		Pracownicy wsparcia rodziny, pomocy społecznej i pracy socjalnej	
		Konstruktorzy i krojczowie odzieży	
		Audiofonolodzy i logopedzi	
		Drukarze	
		Sekretarze medyczni i pokrewni	
		Agenci ubezpieczeniowi	
	Kierownicy produkcji w rolnictwie i leśnictwie		
	zawód maksymalnie nadwyżkowy		Operatorzy maszyn przędzalniczych i pokrewni
			Uliczni sprzedawcy produktów (z wyłączeniem żywności o krótkim terminie przydatności do spożycia)
			Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni

WOJ. PODLASKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Srodowiskowi pracownicy ochrony zdrowia
		Technicy sieci internetowych
		Programiści aplikacji
		Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste
		Operatorzy maszyn do szycia
		Technicy archiwistki i pokrewni
		Pomocnicy biblioteczni
		Urzednicy do spraw podatkow
		Agenci sprzedazy bezposredniej
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek
		Asystenci nauczycieli
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno- -komunikacyjnych)
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Technicy analityki medycznej
		Rękodzielnicy wyrobów z drewna i pokrewnych materiałów
		Obuwnicy i pokrewni
		Technicy technologii chemicznej i pokrewni
		Maszynistki i operatorzy edytorów tekstu
		Rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani
		Klasyfikatorzy wyrobów przemysłowych
		Kreślarze
		Operatorzy urządzeń wiertniczych i wydobywczych ropy, gazu i innych surowców
		Formierze odlewniczy i pokrewni
		Pracownicy biur informacji
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
	Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym	
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Monterzy budownictwa wodnego
		Robotnicy wykonujący prace proste w kopalniach i kamieniołomach
		Kierownicy do spraw reklamy i public relations

WOJ. POMORSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów metalurgicznych
		Specjaliści do spraw sprzedaży z dziedziny technologii teleinformatycznych
		Programiści aplikacji
		Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Kierownicy do spraw technologii informatycznych i telekomunikacyjnych
		Magazynierzy i pokrewni
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Specjaliści do spraw sieci komputerowych
		Ankieterzy
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Sortowacze odpadów
		Monterzy izolacji
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		Robotnicy robót stanu surowego i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych
		Przedstawiciele handlowi
Technicy sieci internetowych		
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej
		Agenci ubezpieczeniowi
		Tynkarze i pokrewni
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Nauczyciele szkół specjalnych
		Operatorzy maszyn do prania
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
		Rolnicy upraw mieszanych
		Muzycy i pokrewni
		Pielęgniarki z tytułem specjalisty
		Formierze odlewniczy i pokrewni
		Robotnicy budowy dróg
		Robotnicy wykonujący prace proste w hodowli zwierząt
		Pracownicy biur informacji
	Robotnicy wykonujący prace proste przy uprawie roślin i hodowli zwierząt	
	Monterzy sprzętu elektrycznego	
zawód maksymalnie nadwyżkowy		Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych
		Sadownicy

WOJ. ŚLĄSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Demonstratorzy wyrobów
		Pośrednicy pracy i zatrudnienia
		Programiści aplikacji
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Osoby dozoru ruchu w górnictwie
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Diagności laboratoryjni specjaliści
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Lektorzy języków obcych
		Urzędnicy do spraw świadczeń społecznych
		Tynkarze i pokrewni
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Magazynierzy i pokrewni
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Operatorzy maszyn do szycia
		Układacze towarów na półkach
		Monterzy linii elektrycznych
		Elektrycy budowlani i pokrewni
Asystenci nauczycieli		
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji
		Sprzedawcy (konsultanci) w centrach sprzedaży telefonicznej / internetowej
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Jubilerzy, złotnicy i pokrewni
		Robotnicy wykonujący prace proste w leśnictwie
		Uliczni sprzedawcy produktów (z wyłączeniem żywności o krótkim terminie przydatności do spożycia)
		Audiofonolodzy i logopedzi
		Hodowcy drobiu
		Robotnicy wykonujący prace proste w hodowli zwierząt
	Operatorzy urządzeń do obróbki powierzchniowej metali i nakładania powłok	
zawód maksymalnie nadwyżkowy	Monterzy budownictwa wodnego	

WOJ. ŚWIĘTOKRZYSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Pośrednicy pracy i zatrudnienia
		Urzednicy do spraw podatków
		Kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych
		Operatorzy urzadzzeń do obróbki powierzchniowej metali i nakładania powłok
		Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Ankieterzy
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Kierownicy w instytucjach edukacyjnych
		Operatorzy wprowadzania danych
		Agenci sprzedaży bezpośredniej
		Technicy nauk biologicznych (z wyłączeniem nauk medycznych)
		Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Formowacze wyrobów szklanych, krajacze i szlifierze szkła
		Mechanicy rowerów i pokrewni
		Robotnicy wykonujący proste prace polowe
Technicy sieci internetowych		
Pracownicy obsługi płacowej		
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Agenci i administratorzy nieruchomości
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Specjaliści nauk o Ziemi
		Kierownicy do spraw strategii i planowania
		Pielęgniarki z tytułem specjalisty
		Sportowcy i dżokeje
		Technicy weterynarii
		Literaci i inni autorzy tekstów
		Pracownicy do spraw statystyki, finansów i ubezpieczeń
		Asystenci dentystyczni
		Średni personel z dziedziny prawa i pokrewny
		Kowale i operatorzy pras kuźniczych
		Nauczyciele kształcenia zawodowego
		Konstruktorzy i krojczowie odzieży
		Pracownicy zakładów pogrzebowych
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Ustawiacze i operatorzy maszyn do obróbki i produkcji wyrobów z drewna
	Robotnicy wykonujący prace proste w leśnictwie	
zawód maksymalnie nadwyżkowy	Operatorzy maszyn wykończalniczych wyrobów włókienniczych	

WOJ. WARMIŃSKO-MAZURSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Funkcjonariusze celni i ochrony granic
		Projektanci aplikacji sieciowych i multimedialnych
		Kierownicy do spraw badań i rozwoju
		Farmaceuci specjaliści
		Analitycy systemów komputerowych
		Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Ankieterzy
		Pracownicy wykonujący dorywcze prace proste
		Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy gdzie indziej niesklasyfikowani
		Asystenci nauczycieli
		Programiści aplikacji
Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food		
RÓW- NOWA- GA	zawód zrównoważony	Doradcy finansowi i inwestycyjni
		Mistrzowie produkcji w przemyśle przetwórczym
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Górnicy podziemnej i odkrywkowej eksploatacji złóż i pokrewni
		Sadownicy
		Takielarze i monterzy konstrukcji linowych
		Urbaniści i inżynierowie ruchu drogowego
		Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni
		Robotnicy w produkcji wyrobów mleczarskich
		Monterzy linii elektrycznych
		Inżynierowie telekomunikacji
		Operatorzy urządzeń pakujących, znakujących i urządzeń do napełniania butelek
		Pracownicy bibliotek, galerii, muzeów, informacji naukowej i pokrewni
		Operatorzy urządzeń energetycznych
		Projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży
		Monterzy i konserwatorzy instalacji klimatyzacyjnych i chłodniczych
		Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji wyrobów chemicznych
		Sekretarki (ogólne)
	Lektorzy języków obcych	
	zawód maksymalnie nadwyżkowy	Policjanci
		Monterzy budownictwa wodnego
Oficerowie sił zbrojnych		

WOJ. WIELKOPOLSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód deficytowy	Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów
		Specjaliści do spraw baz danych i sieci komputerowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Pracownicy centrów obsługi telefonicznej (pracownicy call center)
		Lekarze weterynarii specjaliści
		Modelki i modele
		Programiści aplikacji
		Pozostali pracownicy zajmujący się sprząaniem
		Agenci ubezpieczeniowi
		Kierownicy w instytucjach finansowych i ubezpieczeniowych
		Magazynierzy i pokrewni
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Technicy sieci internetowych
		Kierownicy do spraw obsługi biznesu i zarządzania gdzie indziej niesklasyfikowani
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Kierownicy do spraw produkcji przemysłowej
		Lektorzy języków obcych
		Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych
		Kierownicy w handlu detalicznym i hurtowym
		Operatorzy maszyn do szycia
		Kierowcy samochodów ciężarowych
		Instruktorzy fitness i rekreacji ruchowej
		Przedstawiciele handlowi
		Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z tworzyw sztucznych
		Pracownicy działów kadr
		Rzeczoznawcy (z wyłączeniem majątkowych)
		Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Sekretarze prawni
		Specjaliści do spraw zarządzania zasobami ludzkimi
		Asystenci nauczycieli
		Agenci sprzedaży bezpośredniej
		Projektanci grafiki i multimediiów
		Odczytujący liczniki i wybierający monety z automatów
Operatorzy maszyn do prania		
Inżynierowie do spraw przemysłu i produkcji		
Czyszciciele pojazdów		
Dyrektorzy generalni i zarządzający		
Szlifierze narzędzi i polerowacze metali		
Technicy archiwiści i pokrewni		
Farmaceuci bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji		
RÓWNO- WAGA	zawód zrównoważony	Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów włókienniczych, futrzarskich i skórzanych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Nauczyciele kształcenia zawodowego
		Spedytorzy i pokrewni
		Operatorzy urządzeń do obróbki powierzchniowej metali i nakładania powłok
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni
		Monterzy budownictwa wodnego
		Operatorzy wprowadzania danych
		Właściciele sklepów
		Sekretarze medyczni i pokrewni
		Kierownicy biura
		Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni
		Kierownicy do spraw reklamy i public relations
Robotnicy wykonujący prace proste w hodowli zwierząt		

WOJ. ZACHODNIOPOMORSKIE
INFORMACJA SYGNALNA 2016 R.

Sekcja	Zaklasyfikowanie	Grupa elementarna
DEFICYT	zawód maksymalnie deficytowy	Kontrolerzy (sterowniczy) procesów metalurgicznych
	zawód deficytowy	Uliczni sprzedawcy żywności
		Planiści produkcyjni
		Urzędnicy do spraw świadczeń społecznych
		Agenci i administratorzy nieruchomości
		Farmaceuci bez specjalizacji lub w trakcie specjalizacji
		Pracownicy przygotowujący posiłki typu fast food
		Urzędnicy do spraw podatków
		Pracownicy świadczący usługi na ulicach
		Kontrolerzy (sterowniczy) procesów przemysłowych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Specjaliści do spraw sprzedaży (z wyłączeniem technologii informacyjno-komunikacyjnych)
		Agenci ubezpieczeniowi
		Magazynierzy i pokrewni
		Kierownicy do spraw finansowych
		Projektanci aplikacji sieciowych i multimediiów
		Administratorzy systemów komputerowych
		Nauczyciele szkół specjalnych
Projektanci i administratorzy baz danych		
Specjaliści do spraw rozwoju systemów informatycznych		
Przedstawiciele handlowi		
RÓWNOWAGA	zawód zrównoważony	Pracownicy usług osobistych gdzie indziej niesklasyfikowani
		Kierowcy operatorzy wózków jezdniowych
		Audiofonolodzy i logopedzi
		Pracownicy do spraw rachunkowości i księgowości
		Kierowcy autobusów i motorniczowie tramwajów
		Technicy sieci internetowych
Pracownicy sprzedaży i pokrewni gdzie indziej niesklasyfikowani		
NADWYŻKA	zawód nadwyżkowy	Sadownicy
		Wyprawiacze skór, garbarze i pokrewni
		Pomoce domowe i sprzątaczk
		Operatorzy urządzeń do wyrobu masy papierniczej i produkcji papieru
		Strażacy
		Operatorzy urządzeń do spalania odpadów, uzdatniania wody i pokrewni
		Monterzy linii elektrycznych
		Robotnicy czyszczący konstrukcje budowlane i pokrewni
		Sprzedawcy na targowiskach i bazarach
	Operatorzy maszyn i urządzeń do produkcji i przetwórstwa metali	
zawód maksymalnie nadwyżkowy	Piloci statków powietrznych i personel pokrewny	

